

Socialtjänstfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 117 motionsyrkanden från den allmänna motions tiden 2011 och 2012 samt 1 yrkande i en följdmotion till regeringens proposition 2012/13:10 och 1 yrkande i en följdmotion till regeringens skrivelse 2012/13:52. Alla yrkandena rör socialtjänstfrågor. Ett antal motionsyrkanden som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden behandlas förenklat, se bilaga 2.

Utskottet avslår samtliga motionsyrkanden främst mot bakgrund av pågående arbete på området.

I betänkandet finns 29 reservationer och 6 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	10
Ärendet och dess beredning	10
Utskottets överväganden	11
Översyn av socialtjänstlagen m.m.	11
Motioner	11
Gällande rätt	12
Bakgrund	12
Tidigare behandling	13
Utskottets ställningstagande	14
Familjerådgivning	14
Motioner	14
Gällande rätt	15
Bakgrund	15
Utskottets ställningstagande	16
Försörjningsstöd	17
Motioner	17
Gällande rätt	19
Bakgrund	20
Tidigare behandling	22
Utskottets ställningstagande	23
Spelmissbruk	24
Motioner	24
Gällande rätt	25
Bakgrund	25
Tidigare behandling	27
Utskottets ställningstagande	28
Våld i nära relationer	28
Motioner	29
Gällande rätt	31
Pågående arbete	33
Utskottets ställningstagande	40
Adoption	42
Motioner	42
Gällande rätt	42
Bakgrund	43
Utskottets ställningstagande	45
Barn och unga	45
Motioner	45
Gällande rätt	45
Bakgrund	46
Utskottets ställningstagande	47
Offentligt biträde	47
Motion	47
Tidigare behandling	47

Utskottets ställningstagande	47
Överklagande av vårdnadsutredningar	47
Motion	48
Gällande rätt	48
Utskottets ställningstagande	48
Socialtjänstfrågor – förenklad behandling	48
Reservationer	49
1. Översyn av socialtjänstlagen, punkt 1 (S, MP, V)	49
2. Familjerådgivning, punkt 3 (S, V)	50
3. Familjerådgivning, punkt 3 (MP)	50
4. Underlag för beräkningen, punkt 4 (S)	51
5. Underlag för beräkningen, punkt 4 (MP)	52
6. Underlag för beräkningen, punkt 4 (V)	52
7. Riksnormen och skälig levnadsnivå, punkt 5 (S, V)	53
8. Riksnormen och skälig levnadsnivå, punkt 5 (MP)	54
9. Riksnormen och skälig levnadsnivå, punkt 5 (SD)	54
10. Bostadsrätt och behov av försörjningsstöd, punkt 6 (MP)	55
11. Förebyggande arbete, punkt 9 (S, MP, V)	56
12. Förebyggande arbete, punkt 9 (SD)	56
13. Ansvar för behandling, punkt 10 (SD)	57
14. Stöd för och skydd till brottsoffer, punkt 11 (S)	58
15. Stöd för och skydd till brottsoffer, punkt 11 (MP)	59
16. Stöd för och skydd till brottsoffer, punkt 11 (V)	60
17. Stöd för och skydd till brottsoffer, punkt 11 (SD)	61
18. Dödsfallsutredningar, punkt 12 (MP)	62
19. Kunskap och kompetens, punkt 13 (S, V)	62
20. Kunskap och kompetens, punkt 13 (MP)	63
21. Nationell samverkan, punkt 14 (S, V)	64
22. Nationell samverkan, punkt 14 (MP)	64
23. Tillsyn, punkt 15 (V)	65
24. Nationella adoptioner, punkt 16 (MP)	65
25. Adoption för ensamstående, punkt 17 (MP, V)	66
26. Villkor för adoptioner, punkt 18 (S, MP, V)	67
27. Gratis sommaraktiviteter för barn, punkt 19 (S, V)	67
28. Unga kriminella, punkt 20 (MP)	68
29. Överklagande av vårdnadsutredningar, punkt 22 (SD)	68
Särskilda yttranden	70
1. Underlag för beräkningen, punkt 4 (V)	70
2. Ekonomiskt bistånd vid lägre studier, punkt 7 (S, MP)	70
3. Nationell samverkan, punkt 14 (V)	71
4. Socialtjänstfrågor – förenklad behandling, punkt 23 (S)	71
5. Socialtjänstfrågor – förenklad behandling, punkt 23 (MP)	71
6. Socialtjänstfrågor – förenklad behandling, punkt 23 (V)	71
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	72
Motion väckt med anledning av proposition 2012/13:10	72
Motion väckt med anledning av skrivelse 2012/13:52	72
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	72
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	77

Bilaga 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 23 85

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Översyn av socialtjänstlagen m.m.

1. Översyn av socialtjänstlagen

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:So282 av Agneta Gille och Pyy Niemi (båda S),

2011/12:So566 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 6,

2012/13:So251 av Pyy Niemi m.fl. (S) och

2012/13:So372 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (S, MP, V)

2. Prioriteringar inom den kommunala omsorgen

Riksdagen avslår motion

2012/13:So304 av Christer Winbäck (FP).

Familjerådgivning

3. Familjerådgivning

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:So438 av Mikael Oscarsson (KD),

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 27 och

2012/13:So245 av Arhe Hamednaca (S) yrkandena 1 och 2.

Reservation 2 (S, V)

Reservation 3 (MP)

Försörjningsstöd

4. Underlag för beräkningen

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:So587 av Solveig Zander (C),

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 10,

2012/13:So261 av Eva-Lena Jansson (S) och

2012/13:So339 av Phia Andersson m.fl. (S).

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (MP)

Reservation 6 (V)

5. Riksnormen och skälig levnadsnivå

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:So227 av Sara Karlsson (S),

2011/12:So467 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 5,

2012/13:C386 av Margareta Larsson (SD) yrkande 2,

2012/13:Sf368 av Arhe Hamednaca m.fl. (S) yrkande 2,

2012/13:So5 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 3,

2012/13:So307 av Sara Karlsson (S),
 2012/13:So531 av Jan Ericson (M),
 2012/13:So540 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkande 6 och
 2012/13:So545 av Anders Sellström (KD).

Reservation 7 (S, V)

Reservation 8 (MP)

Reservation 9 (SD)

6. Bostadsrätt och behov av försörjningsstöd

Riksdagen avslår motion

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 9.

Reservation 10 (MP)

7. Ekonomiskt bistånd vid lägre studier

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:So546 av Catharina Bråkenhielm (S) och

2012/13:So530 av Jan-Olof Larsson (S).

8. Invånartjänst

Riksdagen avslår motion

2011/12:So663 av Solveig Zander (C).

Spelmissbruk

9. Förebyggande arbete

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Kr277 av Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M)
 yrkande 3,

2012/13:So557 av Lena Hallengren m.fl. (S) yrkande 56 och

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 7.

Reservation 11 (S, MP, V)

Reservation 12 (SD)

10. Ansvar för behandling

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So249 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S),

2012/13:Kr4 av Margareta Larsson (SD) yrkande 1,

2012/13:Kr229 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (S) yrkande 2 och

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 6.

Reservation 13 (SD)

Våld i nära relationer

11. Stöd för och skydd till brottsoffer

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 33,

2011/12:So289 av Barbro Westerholm (FP) yrkande 1,

2011/12:So431 av Elisabeth Svantesson (M),
2011/12:So604 av Adnan Dibrani m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,
2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 31,
2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 45, 50 och
51,
2012/13:Ju380 av Carina Ohlsson m.fl. (S) yrkande 2,
2012/13:So267 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkandena 13 och 14,
2012/13:So355 av Hillevi Larsson (S),
2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 16 och
2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 23 och 24.

Reservation 14 (S)

Reservation 15 (MP)

Reservation 16 (V)

Reservation 17 (SD)

12. Dödsfallsutredningar

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ub281 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP) yrkande 1.

Reservation 18 (MP)

13. Kunskap och kompetens

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So462 av Carina Ohlsson (S),

2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 6 och

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkandena 8 och 15.

Reservation 19 (S, V)

Reservation 20 (MP)

14. Nationell samverkan

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:So405 av Andreas Norlén och Cecilia Magnusson (båda M),

2011/12:So497 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Gunilla Nordgren (båda M),

2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 7 och

2012/13:Ub474 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 21 (S, V)

Reservation 22 (MP)

15. Tillsyn

Riksdagen avslår motion

2012/13:So267 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 23 (V)

*Adoption***16. Nationella adoptioner**

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:So300 av Thomas Finnborg och Margareta Pålsson (båda M),

2012/13:So369 av Bino Drummond (M),

2012/13:So498 av Mats Gerdau (M),

2012/13:So541 av Magnus Ehrencrona och Agneta Luttröpp (båda MP) och

2012/13:So584 av Cecilia Widegren (M).

Reservation 24 (MP)

17. Adoption för ensamstående

Riksdagen avslår motion

2012/13:So594 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 25 (MP, V)

18. Villkor för adoptioner

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:So471 av Kerstin Engle och Hillevi Larsson (båda S) och

2012/13:So243 av Kerstin Engle och Hillevi Larsson (båda S).

Reservation 26 (S, MP, V)

*Barn och unga***19. Gratis sommaraktiviteter för barn**

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:So569 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 10 och

2012/13:Sf362 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 5.

Reservation 27 (S, V)

20. Unga kriminella

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ju403 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkandena 4 och 14.

Reservation 28 (MP)

*Offentligt biträde***21. Offentligt biträde**

Riksdagen avslår motion

2011/12:So341 av Ewa Thalén Finné (M).

*Överklagande av vårdnadsutredningar***22. Överklagande av vårdnadsutredningar**

Riksdagen avslår motion

2011/12:So589 av Margareta Larsson (SD).

Reservation 29 (SD)

*Socialtjänstfrågor – förenklad behandling***23. Socialtjänstfrågor – förenklad behandling**

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 12 mars 2013

På socialutskottets vägnar

Anders W Jonsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders W Jonsson (C), Lena Hallengren (S), Saila Quicklund (M), Margareta B Kjellin (M), Christer Engelhardt (S), Helena Bouveng (M), Ann Arleklo (S), Isabella Jernbeck (M), Lennart Axelsson (S), Maria Lundqvist-Brömster (FP), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttropp (MP), Anders Andersson (KD), Per Ramhorn (SD), Eva Olofsson (V) och Ola Johansson (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 117 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2011 och 2012 samt 1 yrkande i en följdmotion till regeringens proposition 2012/13:10 och 1 yrkande i en följdmotion till regeringens skrivelse 2012/13:52. Av dessa behandlas 44 förenklat eftersom de rör frågor som tidigare behandlats av riksdagen under valperioden, se bilaga 2. En förteckning över behandlade förslag finns i bilaga 1.

Den 28 november 2012 informerade företrädare för Svenska Spel om verksamheten och tog utskottets ledamöter på en rundvandring i Casino Cosmopols lokaler.

Utskottets överväganden

Översyn av socialtjänstlagen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om en översyn av socialtjänstlagen och om prioriteringar inom den kommunala omsorgen.

Jämför reservation 1 (S, MP, V).

Motioner

Översyn av socialtjänstlagen

I kommittémotion 2011/12:So566 av Eva Olofsson m.fl. (V) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om att en bred parlamentarisk utredning bör tillsättas med uppdrag att se över hela socialtjänstlagen. Motionärerna påpekar att både samhället och barn- och ungdomsvården genomgått stora förändringar sedan socialtjänstlagen trädde i kraft.

I motion 2011/12:So282 av Agneta Gille och Piry Niemi (båda S) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att göra en ny parlamentarisk socialutredning. Motionärerna påpekar att det har skett så stora förändringar i samhället att det motiverar en ny stor parlamentarisk utredning om socialtjänstlagen. I motion 2012/13:So251 av Piry Niemi m.fl. (S) finns ett likalydande yrkande.

I motion 2012/13:So372 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att en översyn av socialtjänstlagen bör göras i syfte att förenkla för den enskilde att ta del av servicetjänster. Motionärerna efterfrågar en modell som ger de enskilda tillgång till stödinsatser utan krångliga biståndsbeslut. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att socialtjänstlagen behöver moderniseras för att ge kommunerna förutsättningar att förenkla sin service till enskilda medborgare och därmed ge människor större möjligheter till egenmakt och inflytande över sitt liv.

Prioriteringar inom den kommunala omsorgen

I motion 2012/13:So304 av Christer Winbäck (FP) begärs ett tillkännagivande om en parlamentarisk utredning om prioriteringsprinciper inom omsorgerna. Enligt motionären framgår av studier gjorda av Prioriteringscentrum i Linköping att kommunerna av olika skäl inte känt sig direkt berörda av riksdagsbeslutet om prioriteringar i hälso- och sjukvårdslagen. Det behövs därför prioriteringar också inom omsorgerna så att kommunerna i sitt prioriteringsarbete har en etisk plattform att grunda sina beslut på.

Gällande rätt

Enligt 1 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, ska samhällets socialtjänst på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet
- jämlikhet i levnadsvillkor
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Vidare anføres i paragrafen att socialtjänsten under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation ska inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. Verksamheten ska vidare bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

Bakgrund

Översyn av socialtjänstlagen

Välfärdsutvecklingsrådet inrättades av regeringen i maj 2010 med uppdraget att ge regeringen stöd i frågor som rör kvaliteten inom utvecklingen av välfärden inom vård- och omsorgssektorn. Syftet har varit att medborgarna ska få ökat inflytande genom att förutsättningarna för valfrihet, entreprenörskap och innovativt företagande förbättras i både privat och ideell regi inom exempelvis hälso- och sjukvård, vård och äldreomsorg samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Rådets alla förslag till regeringen finns samlade i en slutrapport från december 2012.

Den 1 januari 2013 trädde ett antal lagändringar i kraft i socialtjänstlagen med syftet att stärka stödet och skyddet för barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Barnrättsperspektivet stärks genom att barnets bästa ska vara avgörande vid beslut och andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser. Ett barn ska få möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Om barnet inte framför sina åsikter ska hans eller hennes inställning så långt det är möjligt klarläggas på annat sätt.

Av budgetpropositionen för 2013 framgår att regeringen bedömer att det finns behov av att också se över bestämmelserna i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) samt analysera behovet av förändringar och förtydliganden i regelverket (prop. 2012/13:1 utg.omr. 9 s. 203). Regeringen fattade därför den 12 juli 2012 beslut om att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att göra en sådan översyn. Vissa frågor som berör socialtjänstlagen ska även ingå i uppdraget. Syftet med utredningen är att ytterligare stärka barnrättsperspektivet och rättssäkerheten för barn och unga som bereds vård enligt LVU samt att bidra till kvalitetsutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården, med särskilt fokus på tvångsvård.

Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har nyligen träffat den årliga överenskommelsen om stöd till en evidensbaserad praktik för god kvalitet inom socialtjänsten för 2013. Överenskommelsen utgår från den plattform för arbetet med att utveckla en evidensbaserad praktik i socialtjänsten som regeringen och SKL enades om i juni 2010. Parterna har därmed enats om att under 2013 genomföra insatser till stöd för en evidensbaserad praktik och utveckling av eHälsa inom socialtjänstens område. Insatserna ska syfta till att stärka socialtjänstens möjligheter och förmåga att skapa och använda relevant kunskap och informationsteknik. Avsikten är att skapa förutsättningar för att resurser ska användas för de insatser och på det sätt som de gör bäst nytta. Utgångspunkten är lagstiftningens krav på en god kvalitet i socialtjänsten sett ur ett brukar- och medborgarperspektiv. Det övergripande målet är att brukare, oavsett kön, ålder, etnicitet, funktionsnedsättning, religion och sexuell läggning ska få ta del av insatser som bygger på bästa tillgängliga kunskap samt att öka tillgänglighet, kvalitet och effektivitet genom eHälsa.

Statskontoret har i uppdrag att följa upp och utvärdera bl.a. i vilken utsträckning överenskommelsen bidrar till att förbättra förutsättningarna för socialtjänsten att arbeta evidensbaserat och att använda informationsteknik. Delrapporter ska lämnas årligen under tiden 2011–2013 och slutrapport i september 2014.

Prioriteringar inom den kommunala omsorgen

På uppdrag av Socialstyrelsen lämnade Prioriteringscentrum i Linköping i mars 2007 en rapport, Vårdens alltför svåra val, om hur prioriteringsarbetet sker inom vården i landsting och kommuner. I rapporten lämnas en värdering av hur detta arbete överensstämmer med intentionerna i riksdagens beslut om prioriteringar samt med vad som anges i hälso- och sjukvårdslagen (prop. 1996/97:60, bet. 1996/97:SoU14, prot. 1996/97:86 och 90). I uppdraget ingick även att analysera problem i tillämpningen av riktlinjerna för prioriteringar och komma med förslag till ändringar och förtydliganden. Av rapporten framgick att Prioriteringscentrum ansåg att den etiska plattformen inte hade fått tillräckligt genomslag i sjukvården, och Prioriteringscentrum föreslog därför en reviderad plattform. Det framgick vidare att man i den kommunala vård- och omsorgsverksamheten fortfarande upplevde sig i ringa utsträckning berörd av den etiska plattformen och prioriteringsprinciperna samt att någon gemensam prioritering mellan huvudmännen knappt alls skedde.

Tidigare behandling

Senast i betänkande 2006/07:SoU7 Socialtjänstfrågor behandlade utskottet en motion om en ny parlamentarisk utredning inom socialpolitikens område. Utskottet ställde sig inte bakom yrkandet och riksdagen följde utskottet (1 res. V, prot. 2006/07:70).

Motioner om prioriteringar inom den kommunala omsorgen har behandlats tidigare av utskottet. Vid det senaste tillfället (bet. 2008/09:SoU16 Socialtjänstfrågor, prot. 2008/09:91) avstyrktes motionerna med hänvisning till att frågan om prioriteringar inom vård och omsorg bereddes i Socialdepartementet och att riksdagen inte borde föregripa beredningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar och ser positivt på det fortlöpande arbetet inom socialtjänstlagens område i form av exempelvis kompletterande lagstiftning i syfte att stärka stödet och skyddet för barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. I somras beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av bestämmelserna i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Vissa frågor som berör socialtjänstlagen ingår i uppdraget. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motionerna 2011/12:So282 (S), 2011/12:So566 (V) yrkande 6, 2012/13:So251 (S) och 2012/13:So372 (S) yrkandena 1 och 2. Motionerna avstyrks.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom önskemålet om en parlamentarisk utredning om prioriteringsprinciper inom den kommunala omsorgen. Motion 2012/13:So304 (FP) avstyrks.

Familjerådgivning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om familjerådgivning.
Jämför reservationerna 2 (S, V) och 3 (MP).

Motioner

I kommittémotion 2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) begärs i yrkande 27 ett tillkännagivande om ett förslag om en fungerande familjerådgivning. Motionärerna anser att det är viktigt att kommunerna erbjuder familjerådgivning av god kvalitet till en låg kostnad för den enskilde.

I motion 2012/13:So245 av Arhe Hamednaca (S) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om behovet av att definiera och kvalitetssäkra yrkesrollen för familjerådgivare. I yrkande 2 finns en begäran om ett tillkännagivande om att säkerställa rimliga avgifter för familjerådgivning.

I motion 2011/12:So438 av Mikael Oscarsson (KD) begärs ett tillkännagivande om att offentligt finansierad familje- och relationsrådgivning ska verka för att fler relationer blir långsiktigt hållbara.

Gällande rätt

Av 3 kap. 3 § SoL följer att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet och att det för utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.

Enligt 6 § SoL hör det till socialnämndens uppgifter att bl.a. erbjuda sociala tjänster genom rådgivningsbyråer, socialcentraler och liknande, social jour eller annan därmed jämförlig verksamhet.

Enligt 5 kap. 3 § andra stycket SoL ska kommunen sörja för att familjerådgivning genom kommunens försorg eller annars genom lämplig yrkesmässig rådgivare kan erbjudas dem som begär det. Med familjerådgivning avses en verksamhet som består i samtal med syfte att bearbeta samlevnadskonflikter i parförhållanden och familjer.

Av 8 kap. 2 § SoL följer att kommunen får, enligt grunder som kommunen bestämmer, ta ut skäligen avgifter för bl.a. familjerådgivning.

Bakgrund

Regeringen beslutade i mars 2009 om en nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd – En vinst för alla. Målsättningen med strategin är att via föräldrar främja barns hälsa och positiva utveckling. Strategin ska dels inspirera kommuner och landsting att utveckla stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap, dels utgöra praktiskt stöd i det organisatoriska planerings- och utvecklingsarbetet. Det övergripande nationella målet är att alla föräldrar med barn under 18 år ska erbjudas föräldrastöd under hela barnets uppväxt.

Statens folkhälsoinstitut (FHI) har genom flera olika uppdrag inom ramen för strategin sedan 2009 fördelat 140 miljoner kronor till 21 föräldrastödsprojekt, samt 50 miljoner kronor till 6 projekt i en tidigare satsning på lokal samverkan för att främja barns och ungas hälsa. Projekten genomförs i nära samarbete med ett forskningslärosäte. Vissa projekt är redan avslutade med slutrapporter, medan andra projekt pågår året ut med slutrapporter våren 2014; den 30 juni 2014 ska FHI slutredovisa projekten. FHI konstaterade i sin redovisning till regeringen i juli 2012 att stimulansmedlen bidragit till att utvecklingen av föräldrastöd gått framåt i de kommuner som tagit del av dem.

I april 2012 fick FHI i uppdrag att genomföra regionala konferenser, där huvudsakliga målgrupper ska vara beslutsfattare, tjänstemän och praktiker i kommuner, landsting och ideella organisationer, i syfte att uppnå ytterligare spridning i landet av föräldrastödande aktiviteter i enlighet med den nationella strategin för föräldrastöd. Uppdraget ska slutredovisas senast den 28 februari 2014.

PREP (Preventive Relationship Enhancement Program), som är ett exempel på en använd metod, syftar till att förebygga familjekonflikter. I programmet får föräldrarna diskutera och genomföra praktiska övningar i

syfte att förbättra kommunikationen dem emellan, klargöra förväntningar på förhållandet, stimulera kvaliteten i förhållandet, bilda en gemensam inställning till konflikthantering och utveckla redskap för att behålla engagemanget i relationen. Programmet omfattar 10–15 timmar. I Sverige sprids PREP genom studieförbundet Sensus. PREP hör till en grupp av liknande program vars effekt studerats i kontrollerade studier. I den senaste systematiska översikten från 2012 fann man förbättrad kommunikationsförmåga och att kvaliteten i parrelationen också förbättrades. Det finns flera tidigare publicerade översiktsartiklar som redovisar samma slutsats där man också redovisar att effekter kvarstår efter flera år.

Socialstyrelsen har på regeringens uppdrag genomfört en förstudie om förutsättningarna för att i ett antal kommuner bedriva en försöksverksamhet med separationsteam som kan erbjuda föräldrar och barn stöd och hjälp i samband med separation. Det övergripande målet är att så långt möjligt försöka minska de skadeverkningar som föräldrarnas konflikter kan få för barnet och bidra till att barnet får en god och trygg relation med båda föräldrarna. Utifrån förstudien föreslår Socialstyrelsen att försöksverksamheter med separationsteam startas i tio kommuner. Uppdraget redovisades i januari 2013. Frågan om att börja med försöksverksamhet enligt Socialstyrelsens förslag bereds i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Kommunen ska sörja för att familjerådgivning genom kommunens försorg eller annars genom lämplig yrkesmässig rådgivare kan erbjudas dem som begär det. Skäliga avgifter får tas ut för bl.a. familjerådgivning. Sedan några år finns också en nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd. Målsättningen med strategin är att via föräldrar främja barns hälsa och positiva utveckling. Ett antal lokala projekt pågår inom ramen för strategin.

Utskottet har noterat och ser positivt på Socialstyrelsens nyligen redovisade uppdrag om förutsättningar för att bedriva försöksverksamheter med separationsteam i kommunerna liksom beskrivningen av en av de använda metoder som används i syfte att förebygga familjekonflikter. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motionerna 2011/12:So438 (KD), 2011/12:So658 (MP) yrkande 27 och 2012/13:So245 (S) yrkandena 1 och 2. Motionerna avstyrks.

Försörjningsstöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om underlag för beräkningen, riksnormen och skälig levnadsnivå, bostadsrätt och behov av försörjningsstöd, ekonomiskt bistånd vid lägre studier samt om invånartjänst.

Jämför reservationerna 4 (S), 5 (MP), 6 (V), 7 (S, V), 8 (MP), 9 (SD) och 10 (MP) samt särskilda yttrandena 1 (V) och 2 (S, MP).

Motioner

Underlag för beräkningen

I kommittémotion 2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) begärs i yrkande 10 ett tillkännagivande om problematiken kring långvarigt beroende av försörjningsstöd. Motionärerna vill att en översyn ska göras både av nivåer i försörjningsstödet och huruvida det är rimligt att särskilda hänsyn tas till långvarigt beroende liksom möjligheten att börja arbeta och under vissa förutsättningar ändå behålla en del av försörjningsstödet.

I motion 2012/13:So261 av Eva-Lena Jansson (S) begärs ett tillkännagivande om att ideellt skadestånd, kränkning och sveda och värk inte ska räknas som inkomst vid beräkning av försörjningsstöd.

I motion 2012/13:So339 av Phia Andersson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om att barnbidrag inte ska ingå i beräkningsunderlaget för kommunalt försörjningsstöd.

I motion 2011/12:So587 av Solveig Zander (C) begärs ett tillkännagivande om att skadestånd från Brottsoffermyndigheten inte ska räknas som inkomst och därmed medföra en minskning av försörjningsstöd som lämnas genom socialtjänstlagen.

Riksnormen och skälig levnadsnivå

I kommittémotion 2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) begärs i yrkande 5 ett tillkännagivande om att datorer ska ingå i riksnormen för försörjningsstöd. En liknande begäran finns i motionerna 2012/13:So5 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 3 och 2012/13:So540 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkande 6 där det begärs tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om en ändrad konstruktion av riksnormen. Motionärerna anser att tillgång till dator, mjukvara och bredbandskostnader behöver ingå i normen. Även i motionerna 2012/13:So307 av Sara Karlsson (S) och 2011/12:So467 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S) finns yrkanden om att internetuppkoppling bör ingå i riksnormen.

I motion 2011/12:So227 av Sara Karlsson (S) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten att låta kostnader för ett internetabonnemang ingå i riksnormen för ekonomiskt bistånd. Liknande yrkanden finns i motion 2012/13:Sf368 av Arhe Hamednaca m.fl. (S) yrkande 2 och i motion 2012/13:So545 av Anders Sellström (KD).

I motion 2012/13:So531 av Jan Ericson (M) begärs ett tillkännagivande om att se över begreppet ”skäligen levnadsstandard”. Begreppet behöver ses över och förtydligas så att både kommuner och enskilda medborgare vet vad som avses och så att tydliga gränser dras mellan vad som är samhällets och den enskildes eget ansvar.

I motion 2012/13:C386 av Margareta Larsson (SD) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att socialtjänsten alltid ska fatta beslut om bistånd utifrån barnets bästa.

Bostadsrätt och behov av försörjningsstöd

I kommittémotion 2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) begärs i yrkande 9 ett tillkännagivande om vad som sägs om dilemmat kring att äga en bostadsrätt och behovet av stöd från socialtjänsten. Motionärerna påpekar att en familj som bor i en bostadsrätt kan ha behov av försörjningsstöd. Dessa brukar ges råd om för att sälja sin bostadsrätt, men det kan vara så att det inte blir några medel över efter en försäljning på grund av att familjen har stora skulder. Det kan vara billigare att låta familjen bo kvar i stället för att flytta till en hyresrätt där socialnämnden betalar hyran. Detta är ett problem som behöver ses över.

Ekonomiskt bistånd vid lägre studier

I motion 2011/12:So546 av Catharina Bråkenhielm (S) begärs ett tillkännagivande om att göra en översyn av regelverket för ekonomiskt bistånd vid lägre studier. Motionären påpekar att unga som har dålig skolgrund på grund av t.ex. missbruk i yngre år kan behöva ekonomiskt bistånd för att komplettera grundskole- eller gymnasiestudier via komvux. Då är det, enligt motionären, motsägelsefullt att i den situationen inte ha rätt till ekonomiskt bistånd. I motion 2012/13:So530 av Jan-Olof Larsson (S) finns en liknande begäran.

Invånartjänst

I motion 2011/12:So663 av Solveig Zander (C) begärs ett tillkännagivande om att starta en försöksverksamhet med invånartjänst. Motionären anser att alla personer som får ekonomiskt bistånd i fem månader eller mer och som har arbetsförmåga men inget arbete, bör erbjudas invånartjänst. Syftet är inte att konkurrera ut annan arbetskraft utan att under 20 timmar i veckan gå bredvid någon på en arbetsplats.

Gällande rätt

Enligt 4 kap. 1 § SoL har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Ekonomiskt bistånd innefattar dels försörjningsstöd, dels bistånd till livsföringen i övrigt. Enligt 4 kap. 3 § SoL får försörjningsstöd lämnas för skäliga kostnader för

- livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och tv-avgift,
- boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Skäliga kostnader enligt första punkten ska i enlighet med vad regeringen närmare föreskriver beräknas enligt en för hela riket gällande norm (riksnorm) på grundval av officiella prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion. Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl, ska socialnämnden dock beräkna dessa kostnader till en högre nivå. Nämnden får också i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl för detta. Med bistånd till livsföringen i övrigt avses ersättning för kostnader som ingår i en skälig levnadsnivå, men som inte förekommer så ofta som exempelvis kostnad för läkarvård, tandvård, glasögon, hemutrustning och flyttning m.m. Riksnormen fastställs årligen av regeringen.

Av 4 § framgår att socialnämnden får begära att den som får försörjningsstöd under viss tid ska delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat beredas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Detta gäller bl.a. den som inte fyllt 25 år eller den som är äldre än 25 år men av särskilda skäl är i behov av kompetenshöjande åtgärder.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS)

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd utgår från gällande lagar och förordningar. Föreskrifterna är bindande medan de allmänna råden är generella rekommendationer om tillämpningen av en författning.

I Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd (2003:5), här förkortat till Socialstyrelsens allmänna råd, ges rekommendationer till stöd för bedömningen i vissa fall av den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd enligt SoL.

Bakgrund

Underlag för beräkningen

Regeringen beslutade den 17 januari 2013 om en lagrådsremiss, Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet, med förslag till två ändringar i SoL. Enligt förslaget ska barn eller skolungdom i en familj få tjäna ett helt prisbasbelopp utan att det minskar familjens ekonomiska bistånd, vilket innebär en fördubbling av inkomsten jämfört med i dag, från 22 250 till 44 500 kr. Vidare föreslås att en del av arbetsinkomsten för vuxna ska undantas vid bedömningen av ekonomiskt bistånd. Detta innebär att 25 procent av arbetsinkomsterna inte påverkar biståndets storlek. För att det inte ska bli en inlåsnings effekt i förslaget och för att i första hand nå personer som riskerar långvarigt bidragsberoende, finns det begränsningsregler. Möjligheten att få behålla 25 procent ska gälla dem som fått försörjningsstöd i sex månader och möjligheten att få behålla arbetsinkomst ska gälla under två år. En proposition har aviserats till mars 2013.

För att behålla principen om socialbidraget som det yttersta skydds nätet ska ideellt skadestånd medräknas som tillgång vid socialbidragsprövningen. Ömmande skäl utgör inte i sig något sakligt skäl för särbehandling (prop. 2000/01:80 s. 94–95). En individuell bedömning ska dock göras i varje enskilt fall. En person kan t.ex. ha fått ett ideellt skadestånd på grund av att han eller hon utsatts för ett brott och därför kan ha behov av långvariga och kostsamma behandlingar. Detta bör då rimligtvis beaktas vid biståndsbedömningen (prop. 2000/01:80 s. 95).

Riksnormen och skälig levnadsnivå

Socialstyrelsen lämnade i januari 2012 en rapport efter ett regeringsuppdrag, Kartläggning om skälig levnadsnivå. I uppdraget ingick att kartlägga kommunernas styrdokument när det gäller beviljande av ekonomiskt bistånd, såväl försörjningsstödet som ekonomiskt bistånd till livsföring i övrigt. Därtill ingick att analysera hur styrdokumenterna förhåller sig till Socialstyrelsens allmänna råd. Rapporten lämnar inte några förslag till åtgärder.

I sammanfattningen av rapporten påpekas att själva begreppet skälig levnadsnivå är en återkommande fråga i rapporten. Det framstår som problematiskt då det inte kan definieras på ett generellt sätt. Till stor del saknas konkreta tolkningar och närmare preciseringar i såväl lagstiftning, förarbeten och allmänna råd som i de lokala riktlinjerna. Kartläggningen kompletteras av en regional tillsyn. Dessutom har, inom ramen för uppdraget, en rättsutredning gjorts, som visar att rättsläget i stort är oförändrat sedan 2003.

I rapporten påpekas att dator omnämns i de allmänna råden endast under rubriken Realiserbara tillgångar där det anges att innehav av dator inte i regel bör påverka rätten till ekonomiskt bistånd. När det gäller Social-

styrelsens handbok nämns dator och internet enbart då man konstaterar att det i posten Dagstidning, telefon och tv-avgift inte ingår kostnader för inter-
netsamtal.

I rapporten påminner man vidare om att Socialstyrelsen i en tidigare rapportering av ett utredningsuppdrag att se över riksnormen 2007 föreslog bl.a. att nyss nämnda post borde byta namn till Information och kommunikation. Nämnda översyn avsåg bl.a. att anpassa behovsposten till samhällsutvecklingen framför allt vad gäller kommunikation inklusive ”det mycket allmänna användandet och innehavet av dator och internet”.

I rapporten har Socialstyrelsen, på förfrågan av Socialdepartementet, titat särskilt på förekomsten av riktlinjer i de lokala styrdokumenterna som gäller innehav, inköp och bistånd till dator, internet och bredbandsuppkoppling. Det framgår då att en stor majoritet av styrdokumenterna (69 procent) inte nämner dator eller internet alls. En knapp tiondel av dokumenterna tar upp frågan om dator och internet men anger samtidigt att det inte är ett behov som berättigar till ekonomiskt bistånd. I vissa fall citeras Socialstyrelsens handbok om ekonomiskt bistånd: ”Kostnader för internetanvändning ingår inte i skälig levnadsnivå.” I rapporten påpekas i detta sammanhang att Socialstyrelsen inte har angett att behov av dator m.m. inte skulle ingå i skälig levnadsnivå, utan endast konstaterat att det inte ingår i behovsposten i riksnormen. Av rapporten framgår vidare att i en mindre del (7 procent) godkänns dator, innehav eller bistånd till inköp, men med tydliga begränsningar som t.ex. att det endast gäller vissa barnfamiljer eller att det endast kan avse en begagnad dator. Slutligen framgår att ca 15 procent av styrdokumenterna medger att tillgång till dator eller internet ingår i en skälig levnadsnivå och att detta behov berättigar till ekonomiskt bistånd. I många fall gäller det främst barnfamiljer, och kopplingen till skälig levnadsnivå anges tydligt vara att tillgång till dator och internet är ett krav för att barn och unga ska klara dagens skolarbete samt att det innebär en risk att barn och unga som inte har tillgång till detta får en, i jämförelse med andra, bristande it-kompetens. Det anges också att det för dagens unga utgör möjligheten att umgås med andra via sociala medier.

I rapporten uttalas vidare, under rubriken Barnperspektivet, att det tycks som om barnperspektivet inte har en tydlig plats i de lokala styrdokumenterna utan att det tvärtom är så att det är sämre överensstämmelse med Socialstyrelsens allmänna råd när det gäller barn än det är generellt.

Bostadsrätt och behov av försörjningsstöd

Av Socialstyrelsens allmänna råd framgår bl.a. att socialnämnden, vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden för en bostadsrättslägenhet, bör beakta månadsavgiften, uppvärmningskostnaden och räntekostnaden för lån som tagits för inköp och underhåll eller liknande av lägenheten. Nämnden bör även beakta om den enskilde har rätt till skattejämkning för räntekostnaden.

För det fall socialnämnden bedömer att boendekostnaden inte är skälig, bör nämnden i regel ändå godkänna den under en övergångstid så att den enskilde ges skäligt rådrum att förändra sin boendekostnad. Med skäligt rådrum avses en tidsperiod som i regel inte understiger fyra månader från den tidpunkt då den enskilde fick information om nämndens bedömning. Nämnden bör även godkänna den faktiska boendekostnaden så länge den enskilde aktivt medverkar till att finna ett billigare boende eller på annat sätt försöker sänka sina boendekostnader. Om den enskilde efter information från socialnämnden och efter skäligt rådrum väljer att behålla ett boende med en kostnad som inte är skälig, bör ekonomiskt bistånd beräknas utifrån den boendekostnad som bedöms skälig för en låginkomsttagare på orten.

Av Socialstyrelsens allmänna råd framgår vidare att en bostadsrätt bör betraktas som realiserbar tillgång endast om en försäljning bedöms kunna ge ett intäktsöverskott som motiverar åtgärden och det finns möjlighet att ordna annat boende.

Ekonomiskt bistånd vid lägre studier

Av studiestödslagen (1999:1395) framgår följande. Den som har fyllt 20 år och studerar på komvux, folkhögskola eller gymnasium kan beviljas studiemedel, vilket består av bidrag och lån. Hur mycket studiemedel som ges beror på om studierna bedrivs på heltid eller deltid och hur många veckor man studerar. Den som ännu inte fyllt 20 år kan för sådana studier få studiehjälp i form av studiebidrag, extra tillägg och inackorderingstillägg.

Socialtjänsten beviljar oftast inte ekonomiskt bistånd under terminerna till studerande som får studiemedel eller annat studiestöd. Om det finns särskilda skäl kan dock socialtjänsten göra undantag (Frågor och svar om ekonomiskt bistånd – på svenska, www.socialstyrelsen.se).

Av Socialstyrelsens allmänna råd framgår att vuxna studerande i regel bör ha sin försörjning genom studiestödsformerna.

Tidigare behandling

Motioner om ideella skadestånds påverkan på försörjningsstödet har behandlats tidigare av utskottet. Vid det senaste tillfället (bet. 2008/09:SoU16, prot. 2008/09:91, 1 res. S+V+MP) avstyrktes motionen med hänvisning till att utskottet inte ändrat uppfattning i frågan och riksdagen följde utskottet. Dessförinnan hade utskottet i betänkande 2005/06:SoU31 Socialtjänst (förynad behandling) med hänvisning till regeringens tidigare uttalanden i proposition 2000/01:80 samt till vad som anförs i Socialstyrelsens allmänna råd ansett att det inte behövdes något tillkännagivande i den frågan. Utskottet utgick dock från att dåvarande regeringen följde frågan. Motionerna avstyrktes (2 res. M+KD+C och V). Riksdagen följde utskottet (rskr. 2005/06:332).

Motionsyrkanden om att barnbidraget inte ska ingå i beräkningsunderlaget behandlades av utskottet senast i betänkande 2006/07:SoU7 (rskr. 2006/07:70). I sitt ställningstagande uttalade utskottet följande (res. V).

Utskottet är inte berett att föreslå ett initiativ av innebörd att barnbidraget ska undantas från beräkningsunderlaget för försörjningsstöd. Motionerna [...] avstyrks.

Utskottets ställningstagande

Av socialtjänstlagen följer att den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde ska på så sätt tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Ekonomiskt bistånd innefattar dels försörjningsstöd, dels bistånd till livsföringen i övrigt. Skäliga kostnader för livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och tv-avgift beräknas enligt en s.k. riksnorm som årligen fastställs av regeringen och motsvarar en del av försörjningsstödet. Socialstyrelsen lämnar i sina allmänna råd om ekonomiskt bistånd (2003:5) rekommendationer till stöd för bedömningen i vissa fall av den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd. För att behålla principen om försörjningsstödet som det yttersta skydds nätet ska ideellt skadestånd medräknas som tillgång vid bedömningen av den enskildes rätt till försörjningsstöd. En individuell bedömning ska dock göras i varje enskilt fall, se proposition 2000/01:80 s. 94–95. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motionerna 2011/12:So587 (C), 2012/13:So261 (S) och 2012/13:So339 (S). När det gäller långvarigt beroende av försörjningsstöd vill utskottet påminna om det pågående lagstiftningsarbetet om en jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet. En proposition kan väntas senare under mars 2013. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Motion 2011/12:So658 (MP) yrkande 10 får anses åtminstone delvis tillgodosedd och avstyrks. Motionerna 2011/12:So587 (C), 2012/13:So261 (S) och 2012/13:So339 (S) avstyrks.

När det gäller frågan om huruvida kostnad för internetabonnemang och dator bör ingå i riksnormen för ekonomiskt bistånd har utskottet noterat Socialstyrelsens rapport, Kartläggning om skälig levnadsnivå, som bygger på en kartläggning av kommunernas styrdokument när det gäller beviljande av ekonomiskt bistånd. Av rapporten framgår att det förekommer att de kommunala styrdokumenterna medger att tillgång till dator och internet ingår i en skälig levnadsnivå och berättigar till ekonomiskt bistånd samt att detta i många fall gäller barnfamiljer. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motionerna 2011/12:So227 (S), 2011/12:So467 (S), 2011/12:So658 (MP) yrkande 5, 2012/13:C386 (SD) yrkande 2, 2012/13:Sf368 (S) yrkande 2, 2012/13:So5 (MP) yrkande 3, 2012/13:So307 (S), 2012/13:So531 (M), 2012/13:So540 (MP) yrkande 6 och 2012/13:So545 (KD). Motionerna avstyrks.

I Socialstyrelsens nyss nämnda allmänna råd finns rekommendationer till stöd för bedömningen av den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd. Utskottet kan konstatera att det där framgår bl.a. att en bostadsrätt bör betraktas som en realiserbar tillgång endast om en försäljning bedöms kunna ge ett intäktsöverskott som motiverar åtgärden och det finns möjlighet att ordna annat boende. Utskottet avstyrker motion 2011/12:So658 (MP) yrkande 9.

Utskottet är inte berett att föreslå något initiativ med anledning av motionerna 2011/12:So546 (S) och 2012/13:So530 (S). Motionerna avstyrks.

Utskottet anser inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motion 2011/12:So663 (C). Motionen avstyrks.

Spelmissbruk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om förebyggande arbete och ansvar för behandling.

Jämför reservationerna 11 (S, MP, V), 12 (SD) och 13 (SD).

Motioner

Förebyggande arbete

I kommittémotion 2012/13:So557 av Lena Hallengren m.fl. (S) begärs i yrkande 56 ett tillkännagivande om en nationell handlingsplan för spelförebyggande arbete.

I motion 2011/12:Kr277 av Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om åtgärder i samband med en omreglering av spelmarknaden. Stödet till spelmissbrukare bör förstärkas.

I motion 2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) begärs i yrkande 7 ett tillkännagivande om behovet av ökat stöd till behandlingen av spelberoende. Enligt motionärerna bör det direkta stödet till åtgärder mot och behandling av spelmissbruk öka.

Ansvar för behandling

I kommittémotion 2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om vikten av att tydliggöra vilken huvudman som bär ansvaret för behandling av spelberoende. Motionärerna refererar till Riksrevisionens påpekande att det inte är klarlagt hur frågan om spelberoende ska definieras i förhållande till socialtjänstlagen respektive hälso- och sjukvårdslagen.

I motion 2012/13:Kr229 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (S) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om vikten av att satsa på förebyggande åtgärder och öka stödet för personer som är spelberoende. Motionärerna har

noterat att det pågår ett arbete för att diagnosen spelberoende ska placeras i samma kategori som missbruk och beroende av alkohol och narkotika och påpekar att följderna bör bli att FHI:s ansvar övergår till Socialstyrelsen. Enligt motionärerna finns det för få behandlingshem som är specialiserade på spelberoende.

I motion 2012/13:So249 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S) begärs ett tillkännagivande om spelberoende. Motionärerna anser att spelberoendet ska betraktas som en sjukdom och att detta bör beaktas när man ser till behovet av mer resurser för hjälp och behandling.

I motion 2012/13:Kr4 av Margareta Larsson (SD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om vad som sägs i motionen om en utredning gällande landstingens övertagande av huvudansvar för vård av spelberoende. Motionären anser att spelberoende borde likställas med övriga beroenden då beteendet är snarlikt annan beroendeproblematik.

Gällande rätt

I RÅ 2005 ref. 51 uttalas att 3 kap. 7 § och 5 kap. 9 § SoL tar sikte på missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel och att socialnämnden därför inte har någon generell skyldighet att arbeta för att förebygga spelmissbruk eller tillhandahålla behandling för spelmissbruk. Detta hindrar dock inte att rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL i vissa fall kan komma i fråga även när det gäller behandling för spelmissbruk (jfr prop. 2000/01:80 s. 93). Rätten till bistånd är generell till sin karaktär och inte begränsad till vissa insatser eller ändamål. Till skillnad från vad som gäller vid behov av behandling för missbruk av alkohol etc. förutsätter dock bistånd till behandling för spelmissbruk att de allmänna förutsättningarna för rätt till bistånd är uppfyllda, främst att den enskilde själv inte kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt.

Bakgrund

Gemensamma mål

Riksdagen godkände i december 2012 de mål som regeringen föreslog för alkohol-, narkotika-, dopnings-, tobaks- och spelpolitiken (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:SoU1, rskr. 2012/13:115). Målen är

- ett samhälle fritt från narkotika och dopning med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk
- att minska skadeverkningarna av överdrivet spelande.

Förebyggande arbete och behandling samt ansvar för behandling av spelmissbruk

I sammanfattningen till Spelutredningens slutbetänkande En framtida spelreglering (SOU 2008:124) nämns följande när det gäller vård och behandling.

Spelutredningen har gjort bedömningen att ett särskilt ansvar för kommunerna att ansvara för vård och behandling av spelberoende inte kan införas för närvarande.

Spelutredningen har gjort bedömningen att som en delvis långsiktig lösning ge Statens folkhälsoinstitut anslag för att delfinansiera utvecklingen av evidensbaserade vård- och behandlingsprogram.

Statens folkhälsoinstitut ges vidare i uppdrag att i samråd med Socialstyrelsen, Statens beredning för medicinsk utvärdering och Sveriges Kommuner och Landsting

- stödja utveckling av program för vård, behandling och annat stöd för spelmissbrukare och spelberoende,
- upprätta ett nationellt register över anordnare av sådan verksamhet,
- utarbeta en plan för utvärdering av samtliga vård-, behandlings- och andra stödformer som i dag erbjuds spelmissbrukare och spelberoende i Sverige, och
- till registret efter hand föra de utvärderingar som görs.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds i Regeringskansliet.

Av budgetpropositionen för 2013 utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:SoU1, rskr. 2012/13:115) framgår följande (s. 293 f.).

Insatserna mot spelberoende har under den senaste tioårsperioden dominerats av grundläggande åtgärder, såsom kunskapsinhämtande, stöd till de mest drabbade och informationsspridning till nyckelgrupper. Under senare tid har också problemen med spelberoende fått ökad uppmärksamhet. Fokus för regeringens fortsatta arbete kommer att vara att utveckla både de förebyggande insatserna och stödinsatser för personer med ett spelberoende. Inriktningen i arbetet mot spelberoende bör vara att integrera det i det ordinarie arbetet inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

Statens folkhälsoinstitut (FHI) har sedan 1999 regeringens uppdrag att utveckla insatser mot sociala skadeverkningar av överdrivet spelande.

FHI ger sedan 2005 stöd till behandlingsutveckling med bl.a. öppenvårdsverksamhet för spelberoende och deras anhöriga. Inom projektet finns öppna mottagningar i Malmö, Göteborg och Stockholm. Dessutom erbjuds öppenvårdsbehandling för unga med spelproblem och deras anhöriga på Maria Ungdom i Stockholm. FHI finansierar även en nationell stödlinje för spelare och anhöriga. Stödlinjen är bemannad med utbildad och erfaren personal och kan nås per telefon, e-post eller webbsida.

Under 2010 tog FHI fram en rapport där man behandlar preventionsterori och spel och spelproblem i ett samhälleligt och folkhälsovetenskapligt sammanhang samt en litteraturoversikt rörande förebyggande insatser mot spelproblem. Enligt uppgift från FHI är en uppföljning av rapporten på gång och kan komma att publiceras under våren 2013.

FHI tog i januari 2013 fram fem faktablad för att stödja yrkesgrupper som kommer i kontakt med problemspelare, t.ex. socialsekreterare och skuld- och budgetrådgivare. Faktabladen innehåller bl.a. kunskap om vad som utmärker risk- och problemspelande.

I granskningsrapporten Staten på spelmarknaden – når man målen? (RiR 2012:15) lämnas regeringen bl.a. rekommendationen att klargöra vilken huvudman som har ansvar för behandling av spelberoende. Regeringens skrivelse med anledning av granskningsrapporten (skr. 2012/13:52 Riksdagens rapport om statens roll på spelmarknaden) behandlas för närvarande i kulturutskottet.

Inom ramen för utvecklingen av Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-IV), som drivs av American Psychiatric Association, pågår ett arbete som bl.a. kommer att innebära att diagnosen spelmani placeras i samma kategori som missbruk av alkohol och narkotika. Av nyss nämnda skrivelse framgår att det mot den bakgrunden under 2012 har överförts medel från FHI till Socialstyrelsen för att stödja öppenvårdsbehandlingarna av spelberoende i Stockholm, Göteborg och Malmö. Enligt skrivelsen är detta ett led i ett projekt som syftar till att se över förutsättningarna för Socialstyrelsen att ta över tillsyn och rekommendationer för behandling av spelberoende.

Regeringen har även gett Socialstyrelsen i uppdrag att lämna förslag om hur myndigheten kan bidra till att utveckla vård- och behandlingsinsatser för spelberoende genom att ge stöd och vägledning vid prioriteringar av vilka behandlingar och metoder som olika verksamheter i vård och omsorg bör satsa resurser på (S2012/4384/FST). Socialstyrelsen ska lämna förslag till organisatoriska lösningar och i samråd med FHI redovisa hur insatserna kan finansieras. Styrelsen ska även lämna förslag på hur nuvarande verksamhetsstöd för vård och spelberoende som lämnas till Malmö stad, Göteborgs stad och landstinget i Stockholm skulle kunna fasas ut. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2013.

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om spelmissbruk behandlades av utskottet senast i betänkande 2010/11:SoU16 Folkhälsofrågor (rskr. 2010/11:93). Utskottet uttalade då följande (s. 25, 1 res. S).

Målet för samhällets insatser mot spelberoende är att minska skadeverkningsarna av överdrivet spelande. Utskottet konstaterar i detta sammanhang att ett omfattande arbete för att förebygga och motverka spelberoende pågår på olika håll i samhället, bl.a. inom Statens folkhälsoinstitut. De större svenska aktörerna på spelmarknaden samarbetar

genom det s.k. Spelrådet och har antagit etiska riktlinjer för sin reklam och marknadsföring. Öppenvårdsbehandling för spelberoende erbjuds i kommunal regi på några platser.

Utskottet konstaterar att Spelutredningens slutbetänkande bl.a. innehåller förslag om att Statens folkhälsoinstitut får en särskild uppgift att stödja utveckling och utvärdering av vård- och behandlingsprogram för spelberoende. Eftersom betänkandet bereds anser utskottet att riksdagen inte bör föregripa detta arbete.

Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna [...] bör avstyrkas.

Utskottets ställningstagande

Målet för samhällets insatser mot spelberoende är att minska skadeverkningsarna av överdrivet spelande. Utskottet kan konstatera att det pågår ett omfattande arbete genom bl.a. Statens folkhälsoinstitut och genom öppenvårdsverksamheter med syftet att förebygga och motverka spelberoende. Utskottet har noterat att regeringen i det fortsatta arbetet avser att utveckla både de förebyggande insatserna och stödinsatserna för personer med spelberoende och att detta arbete ska integreras i det ordinarie arbetet inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Motionerna 2011/12:Kr277 (M) yrkande 3, 2012/13:So557 (S) yrkande 56 och 2012/13:Kr341 (SD) yrkande 7 avstyrks.

Utskottet har även noterat att det pågår ett arbete som bl.a. kommer att innebära att diagnosen spelmani placeras i samma kategori som missbruk av alkohol och narkotika och att regeringen mot den bakgrunden har överfört medel från Statens folkhälsoinstitut till Socialstyrelsen för att stödja öppenvårdsbehandlingarna av spelberoende. Socialstyrelsen har ett uppdrag att lämna förslag om bl.a. hur styrelsen kan bidra till att utveckla vård- och behandlingsinsatser för spelberoende. Riksdagen bör inte föregripa detta. Mot den bakgrunden avstyrks motionerna 2012/13:So249 (S), 2012/13:Kr4 (SD) yrkande 1, 2012/13:Kr229 (S) yrkande 2 och 2012/13:Kr341 (SD) yrkande 6.

Våld i nära relationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om skydd för och stöd till brottsoffer. Vidare avslår riksdagen motioner om dödsfallsutredningar, ökad kunskap och kompetens, nationell samverkan och tillsyn.

Jämför reservationerna 14 (S), 15 (MP), 16 (V), 17 (SD), 18 (MP), 19 (S, V), 20 (MP), 21 (S, V), 22 (MP) och 23 (V) samt särskilt yttrande 3 (V).

Motioner

Skydd för och stöd till brottsoffer

I motion 2012/13:Ju380 av Carina Ohlsson m.fl. (S) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att socialtjänstlagen bör ses över för att på bättre sätt inkludera hedersrelaterat våld och hot och hur de som utsätts för detta ska garanteras stöd och skydd.

I motion 2012/13:So355 av Hillevi Larsson (S) begärs ett tillkännagivande om åtgärder mot hedersrelaterat våld och förtryck. Motionären framhåller att krav på samarbete mellan polis och socialtjänst bör införas när ungdomar misshandlas och hotas till livet av sin egen familj.

I motion 2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) begärs i yrkande 23 ett tillkännagivande om inrättande av särskilda hedersjourer som är särskilt anpassade för arbetet med att ge stöd och skydd för dem som försöker bryta sig loss från hederskulturer. I yrkande 24 begärs ett tillkännagivande om att personer som lyckats bryta sig loss från ett liv under hedersrelaterat våld och förtryck av socialtjänsten tilldelas kontaktpersoner som ska ge fortsatt stöd i etablerandet av ett självständigt liv.

I motion 2011/12:So431 av Elisabeth Svantesson (M) begärs ett tillkännagivande om att förändra socialtjänstlagen. Motionären framhåller att det är nödvändigt att ändra socialtjänstlagen så att socialtjänsten efter en prövning får rätt – och blir skyldig – att inleda utredningar om hedersrelaterat förtryck utifrån barnets perspektiv, utan att föräldrarna kontaktas.

I kommittémotion 2012/13:So267 av Eva Olofsson m.fl. (V) begärs i yrkande 13 ett tillkännagivande om att utreda hur situationen kan underlättas för våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning. Motionärerna anför att dessa kvinnor befinner sig i en extremt svår situation. I yrkande 14 begärs ett tillkännagivande om att det ska ingå en indikator om tillgänglighet för kvinnor med funktionsnedsättning i Socialstyrelsens öppna jämförelser av kommunernas insatser för våldsutsatta kvinnor.

I kommittémotion 2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) begärs i yrkande 45 ett tillkännagivande om att stärka frivilligorganisationernas möjligheter att stödja och hjälpa brottsutsatta. I yrkande 50 begärs ett tillkännagivande om stöd till närstående. Ett likalydande yrkande finns i motion 2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 33. Motionärerna anser att kommunerna bör utveckla det egna stödet till brottsoffers närstående samt uppmuntra och stödja frivilligorganisationer som vill arbeta med stöd till närstående. Regeringen bör ges i uppdrag att i sina kontakter med kommunerna stimulera dem att utveckla stödet till närstående. I yrkande 51 begärs ett tillkännagivande om att stödja tjejjourer på nätet. Motionärerna framhåller att många unga tjejer sköter stora delar av sina kontakter med andra via internet. De tjejjourer som byggt upp en sådan verksamhet bör få ekonomiskt stöd för denna.

I motion 2011/12:So289 av Barbro Westerholm (FP) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att säkerställa rätten till skyddat boende för pojkar och unga män som utsätts för hedersrelaterat våld.

I kommittémotion 2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) begärs i yrkande 16 ett tillkännagivande om manliga hbtq-personers behov av skyddat boende.

I motion 2011/12:So604 av Adnan Dibrani m.fl. (S) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om vikten av att kartlägga hur det går för dem som lämnar skyddat boende. Motionärerna framhåller att skyddat boende inte är avsett att vara permanent och det svåraste är ofta livet efter skyddat boende. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om flickors och unga kvinnors möjligheter och rätt till ett normalt liv efter ett liv i skyddat boende.

I kommittémotion 2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP) begärs i yrkande 31 ett tillkännagivande om behovet av en professionalisering av stödet till brottsoffer. Motionärerna poängterar att dagens ideella föreningar ska kunna fokusera på att vara det extrastöd och den hjälp de är avsedda att vara. Det kommunala ansvaret för att hjälpa särskilt dem som utsatts för våldsbrott och sexualbrott måste förtydligas och de brottsutsatta bör få en kontaktperson som hjälper dem.

Dödsfallsutredningar

I flerpartimotion 2012/13:Ub281 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att en särskild kommission bör utses med uppgift att i Sverige på nytt utreda ofullständigt utredda fall där misstanke om hedersmord maskerade som olyckor, s.k. balkongflickor eller s.k. vanliga självmord kan föreligga.

Kunskap och kompetens

I motion 2012/13:So462 av Carina Ohlsson (S) begärs ett tillkännagivande om att öka kunskapen om och stärka stödet till våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning eller missbruksproblem.

I kommittémotion 2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) begärs i yrkande 8 ett tillkännagivande om att personalen på bl.a. socialtjänsten och andra institutioner fortsätter att utbildas och fortbildas för att höja sin hbtq-kompetens. I yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att kvinnojou-rer ska uppmuntras att ta emot transsexuella kvinnor och höja sin kompetens att bemöta lesbiska som blivit misshandlade av sin partner.

I motion 2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om kommunernas och socialtjänstens ansvar att ha kunskap och kompetens inom frågor som rör skam eller hedersrelaterat våld och förtryck.

Nationell samverkan

I motion 2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) begärs i yrkande 7 ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning om hur en nationell skyddspott kan utformas. Motionärerna anser att kommunerna ska kunna söka pengar ur potten för att säkra att alla som behöver det får skydd i rätt tid.

I motion 2012/13:Ub474 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om att staten bör främja mellankommunala samarbeten som syftar till att ge kvinnor och barn som brutit upp från våld i nära relationer ett eget boende.

I motion 2011/12:So497 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Gunilla Nordgren (båda M) begärs ett tillkännagivande om en översyn av samverkan mellan myndigheter och kommuner i syfte att stävja och motverka våld i nära relationer. Motionärerna anför att behov av en nationell pott finns för att öka samarbetet i och mellan kommuner och myndigheter.

I motion 2011/12:So405 av Andreas Norlén och Cecilia Magnusson (båda M) begärs ett tillkännagivande om att överväga möjligheten att genom försöksverksamhet i Östergötland och Göteborg ta vara på de österrikiska erfarenheterna av interventionscentrum mot våld i nära relationer.

Tillsyn

I kommittémotion 2012/13:So267 av Eva Olofsson m.fl. (V) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att utreda hur tillsynen över kommunernas insatser för våldsutsatta kvinnor och barn som har bevittnat våld ska kunna förbättras inom ramen för en ny myndighet. Den särskilda utredaren som ska förbereda och genomföra bildandet av den nya tillsynsmyndigheten (dir. 2012:67) bör få ett tilläggsdirektiv att noga analysera hur tillsynen över kommunernas insatser för våldsutsatta kvinnor och barn som har bevittnat våld ska kunna förbättras.

Gällande rätt

Av 5 kap. 11 § SoL framgår det att till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialnämnden ansvarar för att ett barn som utsatts för brott och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Enligt 11 kap. 10 § SoL ska ett barn få relevant information när en åtgärd rör barnet. Ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Om barnet inte framför sina åsikter, ska hans eller

hennes inställning så långt det är möjligt klarläggas på annat sätt. Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad. Ett barn som har fyllt 15 år har rätt att föra sin egen talan i mål och ärenden enligt SoL (se prop. 2012/13:10 och bet. 2012/13:SoU4). Ett barn som är yngre får höras i domstol, om barnet inte kan antas ta skada av det. Vid en utredning om behov av ingripande till ett barns skydd eller stöd får barnet höras utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande.

Lagen (2007:606) om utredningar avseende vissa dödsfall innebär att s.k. dödsfallsutredningar ska företas i vissa fall när brott har begåtts mot ett barn och barnet har avlidit med anledning av brottet, eller när en kvinna eller man har avlidit med anledning av brott av en närstående. Utredningssystemet syftar till att försöka identifiera brister i samhället på ett övergripande plan.

Ideella organisationer som bedriver frivilligt arbete för att motverka våld mot kvinnor m.m. kan beviljas statsbidrag enligt förordningen (2011:1062) om statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området m.m. Ansökningar om sådant statsbidrag prövas av Socialstyrelsen.

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om olika frågor inom ramen för handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor behandlades av utskottet i betänkande. 2010/11:SoU10. Utskottet uttalade då bl.a. följande (s. 48–49, 3 res. S, MP och V).

Mäns våld mot kvinnor är ett omfattande problem som berör hela samhället. Arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor fortsätter att vara en högt prioriterad fråga. Brottsförebyggande rådet har nyligen följt upp och utvärderat handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (Brå, rapport 2010:18) och konstaterar att handlingsplanen har resulterat i en imponerande mängd aktiviteter och bidragit till en ökad medvetenhet inom de flesta professioner om hur viktigt det är att arbeta med dessa frågor liksom till en förhöjd kunskapsnivå. Den har även lett till en bättre struktur i arbetet och bidragit till att flera nya verksamheter startat och att befintliga utvecklats. Utskottet ser med tillfredsställelse på detta resultat. Utskottet vill också betona det arbete som Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) bidragit och bidrar med när det gäller att höja kunskapen på nationell nivå om mäns våld mot kvinnor, våld i samkönade relationer samt hedersrelaterat våld och att utveckla metoder för omhändertagande av dessa våldsutsatta. Av Brås rapport framgår att arbete pågår med att utveckla metoder och arbetssätt för socialtjänstanknutna verksamheter för män som utövar våld, och utskottet vill här understryka betydelsen av den ideella sektorns insatser på området. Statsrådet Nyamko Sabuni har nyligen i ett svar på en interpellation om utvärderingen av handlingsplanen redogjort för såväl pågående som under mandatperioden kommande arbeten och satsningar inom området, och utskottet ställer sig bakom vad statsrådet sagt i dessa frågor. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Motionerna [...] avstyrks.

Motionsyrkanden om skyddat boende behandlades av utskottet i bet. 2010/11:SoU10. Utskottet anförde då bl.a. följande (s. 49, 2 res. S, V och MP).

Det är kommunernas ansvar att erbjuda skyddat boende till våldsutsatta kvinnor och deras barn, och det är viktigt att kommunerna vid behov samverkar över kommungränserna för att kunna leva upp till sitt ansvar. Frågan berörs också i den nyligen lämnade propositionen Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun (prop. 2010/11:49). Propositionen behandlas nu av riksdagen. Länsstyrelserna i Stockholm, Västra Götaland och Skåne har i uppdrag, som en insats i arbetet mot hedersrelaterat våld, att stödja och samordna utvecklingen av skyddat boende. I detta ingår bl.a. att kartlägga hur de skyddade boendena finansieras. Resultatet ska presenteras i slutet av mars 2011. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Motionerna [...] avstyrks.

Med anledning av motionsyrkanden om att självmord som misstänks ha genomförts efter påtryckningar och hot framhöll utskottet bl.a. följande i samband med utvidningen av lagen (2007:606) om utredningar avseende vissa dödsfall (bet. 2011/12:SoU3 s. 10–11, 2 res. MP och V).

Utskottet delar regeringens bedömning att självmord inte ska omfattas av utredningsverksamheten. Bedömningen av om självmord har begåtts med anledning av brott riskerar att bli både godtycklig och svår. [...]

Utskottet ställer sig bakom förslagen i propositionen och tillstyrker därmed förslagen till lagar om ändringar i lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m., [...] och avstyrker motionerna [...].

Pågående arbete

Nationell samordnare för våld i nära relationer

Regeringen tillsatte i april 2012 en nationell samordnare, Carin Götblad, för att åstadkomma en kraftsamling i arbetet med att motverka våld i nära relationer (se dir. 2012:38). I samordnarens uppdrag ingår att

- samla och stödja berörda myndigheter, kommuner, landsting och organisationer för att öka effektiviteten, kvaliteten och långsiktigheten i arbetet mot våld i nära relationer. Särskilt fokus ska läggas på rättsväsendet
- aktivt verka för att förbättra samverkan mellan berörda aktörer och bidra till en ökad samsyn kring hur våld i nära relationer bäst ska förebyggas och bekämpas
- särskilt överväga hur förebyggande insatser mot våld kan utvecklas och genomföras
- i samråd med berörda aktörer bidra till att sprida och förbättra genomslaget av befintlig kunskap på området
- överväga hur skyddet för och stödet till brottsoffren kan utvecklas och i detta sammanhang särskilt överväga hur kvinnojourers och andra berörda ideella organisationers verksamhet kan förstärkas

- aktivt verka för att synliggöra olika aspekter och negativa konsekvenser av våld i nära relationer för såväl berörda aktörer som allmänheten
- vid behov lämna förslag till hur arbetet mot våld i nära relationer kan förbättras och samverkan utvecklas på nationell, regional och lokal nivå.

Samordnaren är fri att ta upp frågor som ligger nära dem som anges i direktiven. Arbetet som genomförs av en kommitté ska slutredovisas senast den 30 juni 2014.

Den nationella samordnarens uppdrag när det gäller förbättrat skydd för och stöd till brottsoffren m.m.

Enligt direktiven för den nationella samordnaren har regeringen, i syfte att förbättra insatser och behandling av vålds- och sexualbrottsförövare, vidtagit ett flertal åtgärder, bl.a. genom att utveckla socialtjänstens insatser. För att långsiktigt kunna förebygga våld i nära relationer anser regeringen att man behöver vidareutveckla insatserna för personer som begår sådana brott eller som kan komma att göra det.

Vidare noteras i direktiven att barn och unga är en viktig målgrupp, och att primärpreventivt arbete inriktat mot normer och attityder bör vara ett centralt inslag i det förebyggande arbetet. Ett flertal studier, såväl nationella som internationella, visar att barn som växer upp i familjer där våld förekommer mellan föräldrarna löper stor risk att själva utsättas för våld och att dessa barn i betydligt högre utsträckning än barn i allmänhet har olika symtom på psykisk ohälsa. I direktiven uttalas vidare att unga hbt-personer löper högre risk att drabbas av våld från föräldrar liksom ungdomar som lever med hedersrelaterade begränsningar. Psykisk ohälsa är tillsammans med beteendestörningar och missbruk i tidig ålder välkända riskfaktorer för att utveckla ett våldsamt beteende. Vidare framhålls att betydelsen av alkohol och droger är en viktig aspekt att beakta i det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer och att det krävs förstärkt samarbete kring hur våldsbrott bättre ska kunna förebyggas. Samordnaren ska tillsammans med berörda aktörer bidra till en ökad helhetssyn kring det våldsförebyggande arbetet och särskilt överväga hur förebyggande insatser mot våld kan utvecklas och genomföras.

Vidare anförs att socialtjänsten har en mycket viktig uppgift i att se till att hot- och riskbedömningar utförs och att nödvändigt skydd och stöd finns att tillgå. Våld i nära relationer behöver enligt direktiven bättre uppmärksammas inom t.ex. missbruks- och beroendevården liksom inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning. Samordnaren ska tillsammans med berörda aktörer överväga hur skyddet för och stödet till brottsoffren kan utvecklas.

Kvinnojourers och andra ideella organisationers verksamhet är enligt direktiven ett betydelsefullt komplement till kommunernas ansvar för stöd till brottsutsatta. Samordnaren ska överväga hur kvinnojourers och andra berörda ideella organisationers verksamhet, med beaktande av kommunernas ansvar inom området, kan förstärkas. För att öka medvetandegraden

om problemet och visa att samhället inte accepterar våld i nära relationer måste det, enligt direktiven, synliggöras. Samordnaren ska arbeta utåtriktat mot berörda aktörer och delta i debatter och offentliga diskussioner.

I samband med att regeringen beslutade om direktiv för den nationella samordnaren fick Socialstyrelsen i april 2012 uppdraget att utveckla metoder för arbetet med personer som utövar våld mot närstående och som inte är föremål för insatser inom kriminalvården (S2012/3248/FST [delvis]). Uppdraget är ett led i regeringens arbete med att förebygga mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Uppdraget består av fyra delar:

- Utveckling av en metod för att motivera dem som utövar våld mot närstående att frivilligt delta i behandling för sin våldsamhet.
- Utveckling och prövning av ett socialtjänstanpassat behandlingsprogram för våldsutövarna, t.ex. med utgångspunkt från IDAP (Integrated Domestic Abuse Programme).
- Genomförande av en försöksverksamhet för att ta fram en modell för att förbättra säkerheten för närstående till våldsutövaren. Syftet ska vara att skapa en fungerande partnerkontaktverksamhet baserad på frivillighet och som beaktar säkerheten för våldsoffren, inklusive systematisk riskbedömning i kommunerna. I arbetet ska det ingå att ta fram en manual för partnerkontaktverksamheten och riskbedömningsinstrumenten.
- Utveckling av en modell för lokal uppföljning av verksamheter som riktar sig till personer som utövar våld mot närstående och som är baserad på systematisk och kontinuerlig dokumentation av uppgifter om behandlingens resultat samt insatsernas kvalitet och omfattning. Detta arbete ska ske samordnat med liknande utvecklingsarbete om lokal uppföljning.

Socialstyrelsen ska senast den 20 september 2013 lämna en delrapport och senast den 27 mars 2015 lämna en slutrapport.

Den nationella samordnarens uppdrag när det gäller ökad kunskap och bättre genomslag för befintliga kunskap om våld i nära relationer

I uppdraget för den nationella samordnaren anförs att det krävs ökad kunskap för att långsiktigt kunna förebygga och bekämpa våld i nära relationer. Inom vissa områden, t.ex. när det gäller hbt-personers utsatthet och hedersrelaterat våld, behövs det mer forskning. I stort har dock kunskapsutvecklingen under senare år varit omfattande. Ett flertal myndigheter, bl.a. Socialstyrelsen, länsstyrelserna och Brottsoffermyndigheten, tar fram kunskap till berörda aktörer och fördelar medel till metodutveckling inom området. I direktiven anges vidare att Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet har ett rikstäckande uppdrag att utveckla och sprida evidensbaserad kunskap och information om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.

Handböcker och andra typer av metodstöd har tagits fram och stora utbildningsinsatser för berörd personal inom bl.a. socialtjänsten har genomförts. Det ser dock olika ut i kommunerna, och den kunskap som finns behöver spridas och tillämpas. I samordnarens uppdrag ingår att samråda med berörda aktörer samt bidra till att befintlig kunskap på området sprids och får bättre genomslag i praktiska verksamheter.

I samband med att den nationella samordnaren tillsattes i april 2012 fick Brå i uppdrag att göra en nationell kartläggning av brott i nära relationer (Ju2012/3378/KRIM). Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 maj 2014. I uppdraget ingår också att samarbeta med den nationella samordnaren.

Den nationella samordnarens uppdrag när det gäller samverkan

Det finns i dagsläget ett flertal olika strukturer för samverkan, enligt direktiven, mellan berörda myndigheter och organisationer, bl.a. Nationell myndighetssamverkan för kvinnofrid. På strategisk nivå finns även en samverkansgrupp för brottsofferarbete där myndigheter och ideella organisationer utbyter erfarenheter. Sveriges Kommuner och Landsting samordnar kommunernas och landstingens arbete för kvinnofrid. Länsstyrelserna arbetar också med samverkan och samordning för att stödja länets aktörer i arbetet mot våld i nära relationer. Länsstyrelsen i Stockholm har nationellt samordningsansvar när det gäller länsstyrelsernas insatser för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Länsstyrelsen i Östergötland har nationellt samordningsansvar för länsstyrelsernas insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck samt för myndigheter med uppdrag att förebygga att någon mot sin vilja förmås ingå äktenskap.

Vidare anförs att regeringen genom ett flertal olika källor fått indikationer på att det finns brister i samverkan på alla nivåer kring olika aspekter av våld i nära relationer, och att synen på hur problemen bäst ska lösas varierar. Samordnaren ska därför aktivt verka för att förbättra samverkan mellan berörda aktörer och bidra till en ökad samsyn kring hur våld i nära relationer bäst ska förebyggas och bekämpas. Det kan t.ex. handla om hur berörda myndigheter kan bli bättre på att upptäcka våld eller att ge ett samlat stöd till dem som har utsatts och som har pågående ärenden hos fler än en myndighet, t.ex. polis, socialtjänst samt hälso- och sjukvården.

Särskilt om skydd för och stöd till brottsoffen

I ett skriftligt svar på fråga (2012/13:90) om åtgärder för att kvinnor med missbruk som utsätts för mäns våld ska få det skydd och stöd de har rätt till anförde statsrådet Maria Larsson den 14 november 2012 bl.a. följande.

Alla kvinnor som utsätts för våld och hot har rätt att få det skydd och stöd de behöver. Det är kommunen som ansvarar för att ge enskilda stöd och hjälp, vilket även inkluderar skyddat boende. Jag delar Eva Olofssons oro över att gruppen kvinnor med missbruk inte alltid får tillgång till skyddat boende. Socialstyrelsen har både i tillsyn och i andra sammanhang påvisat brister på detta område. De öppna jämförelser över socialtjänstens insatser till brottsoffer som Socialstyrelsen

presenterade för första gången i våras visar att endast en tredjedel av kommunerna kan erbjuda skyddat boende till kvinnor med aktivt missbruk. Det är inte acceptabelt. [...]

I budgetpropositionen för 2013 utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:SoU1, rskr. 2012/13:115) anför regeringen följande angående skyddat boende m.m. (s. 207–208).

En avgörande del av stöd till våldsutsatta och hotade personer är det skyddade boendet. Socialstyrelsen har fått i uppdrag att göra en samlad analys av insatsen skyddat boende för hotade personer och ska då genomföra en kartläggning av omfattningen och kvaliteten av skyddade boenden i Sverige. Myndigheten ska också ta fram ett förslag till modell för hur insatsen kan kvalitetsutvecklas, följas upp och utvärderas kontinuerligt på nationell nivå. Uppdraget omfattar samtliga relevanta verksamheter, såväl kommunala, ideella och privata, som vänder sig till alla typer av brottsoffer.

Inom ramen för Socialstyrelsens långsiktiga uppdrag att fortsätta stimulera utvecklingen av socialtjänstens arbete på detta område har myndigheten tagit fram utbildningsmaterial med fokus på särskilt utsatta grupper av kvinnor, kvinnor med missbruksproblem och kvinnor med funktionsnedsättning. Socialstyrelsen genomför även, inom ramen för uppdraget, en förstärkt tillsyn av hur socialtjänsten, hälso- och sjukvården och andra utförare arbetar med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Dessutom har Socialstyrelsen fått i uppdrag att utveckla bedömningsinstrument och stödsatser för personer som har utsatts för våld eller andra övergrepp av närstående. Uppdraget syftar till att kvalitetssäkra det stöd och den hjälp som socialtjänsten och andra berörda verksamheter tillhandahåller. I uppdraget ska särskilt uppmärksammas situationen för och behovet av stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat eller utsatts för våld.

Socialstyrelsen har fått förlängd tid för slutredovisning av uppdraget om skyddat boende (S2011/8989/FST) till den 2 september 2013.

Regeringen anför följande angående stöd och hjälp till brottsoffer (s. 183).

Regeringen har på olika sätt fortsatt förstärka stödet till organisationer som arbetar med att motverka våld mot kvinnor samt förbättra stödet till de som utsatts, bl.a. genom särskilt stöd till organisationer som främjar brottsofferverksamhet för homo- och bisexuella personer samt personer med könsöverskridande identitet eller uttryck.

Socialtjänsten har ansvar för att ge alla brottsoffer stöd och hjälp. I mars 2012 redovisade Socialstyrelsen uppdraget att ta fram en vägledning till personal inom socialtjänsten som ger stöd för tillämpningen av socialtjänstlagen vid bedömningar av behov av insatser för brottsoffer och deras närstående.

Länsstyrelserna har, enligt Utbildningsdepartementet, fördelat medel till utvecklingsinsatser när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck sedan 2003. Länsstyrelsen i Östergötlands län har sedan 2005 ett nationellt ansvar att stödja nationella projekt. Sedan 2004 delar de 21 länsstyrelserna på 30 miljoner kronor i fråga om hedersrelaterat våld och förtryck. Dessa medel, som inkluderar stöd till utveckling av skyddat boende, kan sökas av kommuner, men även av organisationer som arbetar mot hedersrelaterat våld. Det finns ideella organisationer som har speciell kunskap om hedersrelaterat våld och riktar in sig på att stödja personer som är utsatta för

hedersrelaterat våld, exempelvis Kvinnors nätverk, Somaya kvinno- och tjejjour (SKR), Terrafem (ROKS), Glöm aldrig Pela och Fadime, Tris – tjejers rätt i samhället, Kvinnojouren i Höganäs, RFSL ungdom och Alma Europa (hbt-chattjour), samt Origo – resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld.

Socialstyrelsen ska, enligt regleringsbrevet 2012, fördela 2 miljoner kronor årligen till organisationer som arbetar för att utveckla brottsofferverksamhet riktad till homosexuella, bisexuella och personer med könsöverskridande identitet eller uttryck som utsatts för våld i en nära relation. Uppdraget löper t.o.m. 2013 och en slutredovisning ska ske senast den 30 juni 2014.

Kvinnojouren och brottsofferjouren har fått ökad kunskap om våldsutsatta homosexuella, bisexuella och transpersoner och har förbättrat bemötandet av och stödet till dessa personer, vilket framgår av Socialstyrelsens uppföljning av de frivilligorganisationer som tilldelats statsbidrag (ca 6 miljoner kronor) för ändamålet 2008–2010 (Rapport om medel för att stärka brottsofferstödet till homosexuella, bisexuella och transpersoner, Socialstyrelsen maj 2011). Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter (RFSL) har en nationell brottsofferjour för hbt-personer som har utsatts för kränkningar, våld, hot, trakasserier eller hatbrott.

Särskilt om dödsfallsutredningar

Socialstyrelsen har ansvaret för att genomföra utredningar när ett brott har begåtts mot ett barn och barnet har avlidit med anledning av brottet, eller när en kvinna eller man har avlidit med anledning av brott av en närstående eller tidigare närstående person som ovan noterats. Statskontoret ska på regeringens uppdrag följa upp och utvärdera utredningsverksamheten under perioden 2008–2014. I uppdraget ingår bl.a. att utreda om syftet med dödsfallsutredningarna har uppnåtts. Statskontoret konstaterar i en delrapport (Efteråt är allting för sent – om utredningar av vissa dödsfall 2012:33) att Socialstyrelsen lägger stora ansträngningar på att få in allt material vid varje dödsfall, men att analysarbetet inte är lika utvecklat. De rapporter som Socialstyrelsen har presenterat är i många fall okända för de kommuner och myndigheter som är mest berörda. De aktörer som känner till rapporterna har hittills inte haft någon nytta av dem. Statskontoret föreslår att regeringen ger Socialstyrelsen ett utvidgat uppdrag för att kunna göra djupare analyser, och regeringen bör förtydliga vad rapporterna ska användas till.

Särskilt om kunskap och kompetens

I budgetpropositionen för 2013 utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:SoU1, rskr. 2012/13:115) anför regeringen följande angående kunskaps- och metodstöd för socialtjänsten (s. 183).

Socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld har enligt Socialstyrelsen förbättrats. Kommunerna tar i dag ett helt annat ansvar än tidigare för denna målgrupp. De utvecklingsmedel som regeringen satsat på området har bidragit till mer utbildning av personal och ett ökat utbud av stödinsatser för våldsutsatta kvinnor, barn som bevittnat våld och våldsutövare. Det förekommer dock fortfarande brister bl.a. när det gäller det långsiktiga arbetet liksom i handläggning, dokumentation och uppföljning av arbetet. Socialtjänsten behöver också bli bättre på att uppmärksamma och utreda behovet av stödinsatser för barn som bevittnat våld (Socialstyrelsens lägesrapport 2012). Socialstyrelsens tillsyn för 2011 visar att personalens kompetens många gånger är otillräcklig och att hot- och riskbedömningar inte genomförs i tillräckligt stor utsträckning. Socialstyrelsen konstaterar att kommunerna behöver ett samlat kunskaps- och metodstöd för att kunna bedriva ett mer systematiskt och samordnat utvecklingsarbete på området (Socialstyrelsens utvärdering 2011 av fördelade utvecklingsmedel för att förstärka kvinnojoursverksamheter och kvalitetsutveckla stödet till våldsutsatta kvinnor och deras barn 2007–2009).

Regeringen satsar årligen 109 miljoner kronor för att kvalitetsutveckla arbetet med våldsutsatta kvinnor, barn som har bevittnat våld och våldsutövare. I december 2011 beslutade regeringen att utvecklingsmedlen skulle fördelas på ett mer ändamålsenligt sätt än tidigare. Under 2012 fördelades 70 miljoner kronor till kommunerna för prestationsbaserade insatser och 20 miljoner kronor avsattes för att stödja föreningar som bedriver verksamhet på lokal nivå på området. För att fördelningen av medel ska bli ändamålsenlig och bidra till ett långsiktigt metodutvecklingsarbete ska Socialstyrelsen tillsammans med länsstyrelserna ta fram ett nationellt och regionalt kunskaps- och metodstöd för att kvalitetsutveckla arbetet med våldsutsatta kvinnor, barn som har bevittnat våld och våldsutövare.

Socialstyrelsen har, som stöd till socialtjänsten och dess personal, utfärdat allmänna råd om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld (SOSFS 2009:22) samt tagit fram en handbok. Under hösten 2012 började Socialstyrelsen att ta fram nya föreskrifter och allmänna råd om socialtjänstens ansvar för våld i nära relationer. Vidare ska Socialstyrelsen verka för förbättrad kompetens hos personal som möter våldsutsatta kvinnor och barn och ska ta fram utbildningsmaterial för socialtjänsten (se prop. 2012/13:1 utg. omr. 9 s. 184). Socialstyrelsen kommer att utveckla kunskapsstöd om särskilt utsatta grupper, exempelvis äldre kvinnor, kvinnor med utländsk bakgrund och kvinnor som utsätts för hedersrelaterat våld. Socialstyrelsen har tagit fram utbildningsmaterial om kvinnor med funktionsnedsättning (Sällan sedda) samt kvinnor med missbruksproblem (Skylla sig själv?). Under våren 2013 beräknas ett utbildningsmaterial om hedersrelaterat våld och förtryck bli klart.

Nationellt centrum för kvinnofrid, Uppsala universitet, har i uppdrag att utvärdera de utbildningsinsatser som har genomförts inom handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39) och handlingsplanen i fråga om att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229). Detta uppdrag kommer att redovisas under våren 2013.

Särskilt om tillsyn

Socialstyrelsen ska, enligt regleringsbrevet 2013, fortsätta sitt uppdrag om en samlad nationell tillsyn med de nationella bedömningskriterier som avser våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld t.o.m. den 31 maj 2013 (uppdraget ska slutredovisas den 1 februari 2014). Tillsynen ska sedan övertas av den nya myndigheten Inspektionen för vård och omsorg och den dokumentation som tagits fram inom ramen för uppdraget ska överlämnas till inspektionen. I uppdraget för den särskilda utredaren som ska förbereda och genomföra bildandet av den nya tillsynsmyndigheten ingår bl.a. organisation, anslag och arbetsformer. Enligt Socialdepartementet är det inte aktuellt med tilläggsdirektiv för att analysera tillsynen på något särskilt område.

Utskottets ställningstagande

Enligt socialtjänstlagen hör det till socialnämndens uppgifter att verka för att den som har utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Lagstiftaren betonar att socialnämnden särskilt ska beakta att kvinnor som utsätts för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialnämnden ska vidare särskilt beakta att barn som har bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp.

Regeringen utsåg i april 2012 en nationell samordnare mot våld i nära relationer med ett brett uppdrag. I uppdraget ingår bl.a. att samla och stödja berörda myndigheter, kommuner, landsting och organisationer för att öka effektiviteten, kvaliteten och långsiktigheten i arbetet mot våld i nära relationer. Samordnaren ska enligt direktiven vid behov lämna förslag till hur arbetet mot våld i nära relationer kan förbättras och samverkan utvecklas. Samordnaren är fri att ta upp frågor som ligger nära de som anges i direktiven, och uppdraget ska slutredovisas senast den 30 juni 2014.

Det ingår i samordnarens uppdrag att överväga hur stöd till och skydd för brottsoffren kan utvecklas. Det omfattar bl.a. stöd och skydd till brottsoffer för hedersrelaterat våld samt till personer med funktionsnedsättning. Samordnaren ska vidare särskilt överväga hur kvinnojourers och andra berörda ideella organisationers verksamhet kan förstärkas. Utskottet har nyligen fått veta att regeringen kommer att återkomma med förslag till riksdagen om resursförstärkning av kvinnojourerna under 2013 (se statsrådet Maria Arnholms svar den 12 februari 2013 på en interpellation om stöd till kvinnojourer, ip. 2012/13:215, prot. 2012/13:63). Socialstyrelsens analys av insatsen skyddat boende kommer att rapporteras under hösten 2013.

Utskottet välkomnar regeringens kraftsamling mot våld i nära relationer och den nationella samordnarens uppdrag samt anser att resultatet av det pågående arbetet bör avvaktas. Det som tas upp i motionerna 2011/12: Ju359 (S) yrkande 33, 2011/12:So289 (FP) yrkande 1, 2011/12:So431 (M),

2011/12:So604 (S) yrkandena 1 och 2, 2012/13:Ju249 (MP) yrkande 31, 2012/13:Ju373 (S) yrkandena 45, 50 och 51, 2012/13:Ju380 (S) yrkande 2, 2012/13:So267 (V) yrkandena 13 och 14, 2012/13:So355 (S), 2012/13:So595 (MP) yrkande 16 och 2012/13:A394 (SD) yrkandena 23 och 24, ligger inom ramen för direktiven. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Motionerna avstyrks.

Utskottet noterar att Statskontoret har i uppdrag att följa upp och utvärdera utredningsverksamheten 2008–2014 enligt lagen (2007:606) om utredningar avseende vissa dödsfall. Dödsfallsutredningarna nämns även i den nationella samordnarens direktiv. Med hänsyn till det pågående arbetet bör riksdagen inte ta något initiativ. Utskottet avstyrker motion 2012/13:Ub281 (V, MP) yrkande 1.

Utskottet konstaterar att Socialstyrelsen har utarbetat allmänna råd och en handbok i fråga om socialtjänstens arbete med våld mot närstående och att arbete för att ta fram nya föreskrifter och allmänna råd pågår. Socialstyrelsen har också utarbetat utbildningsmaterial för socialtjänsten. Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet kommer under våren 2013 att redovisa sin utvärdering av de utbildningsinsatser som har genomförts inom handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer m.m. I den nationella samordnarens uppdrag berörs också kompetensfrågor. Utskottet anser att det pågående arbetet bör avvaktas. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motionerna 2012/13:So462 (S), 2012/13:So542 (MP) yrkande 6, 2012/13:So595 (MP) yrkandena 8 och 15. Motionerna avstyrks.

Utskottet konstaterar slutligen att den nationella samordnaren verkar för att förbättra samverkan mellan berörda myndigheter och organisationer som arbetar mot våld i nära relationer och för att bidra till en ökad samsyn om hur våldet bäst ska förebyggas och bekämpas. Det kan enligt uppdraget handla om hur myndigheterna kan bli bättre på att upptäcka våld eller att ge ett samlat stöd till de personer som har utsatts och som har pågående ärenden hos fler än en myndighet, t.ex. polis, socialtjänst samt hälso- och sjukvård. Riksdagen bör inte ta något initiativ varför utskottet avstyrker motionerna 2011/12:So405 (M), 2011/12:So497 (M), 2012/13:Ub474 (S) yrkande 3 och 2012/13:So542 (MP) yrkande 7.

Utskottet noterar att uppdraget för den särskilda utredaren som ska förbereda och genomföra bildandet av den nya tillsynsmyndigheten, Inspektionen för vård och omsorg, omfattar bl.a. organisation, anslag och arbetsformer för myndigheten. Riksdagen bör inte göra något tillkännagivande med anledning av motion 2012/13:So267 (V) yrkande 1. Motionen avstyrks.

Adoption

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om nationella adoptioner, adoption för ensamstående och om villkor för adoptioner.

Jämför reservationerna 24 (MP), 25 (MP, V) och 26 (S, MP, V).

Motioner

Nationella adoptioner

I motion 2012/13:So541 av Magnus Ehrencrona och Agneta Luttröpp (båda MP) begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning om huruvida inhemska adoptioner bör komma i fråga i större utsträckning utifrån ett barnperspektiv.

I motion 2011/12:So300 av Thomas Finnborg och Margareta Pålsson (båda M) begärs ett tillkännagivande om inhemska adoptioner av familjehemsplacerade barn. Liknande yrkanden finns i motionerna 2012/13:So369 av Bino Drummond (M), 2012/13:So498 av Mats Gerdau (M) och 2012/13:So584 av Cecilia Widegren (M).

Adoption för ensamstående

I motion 2012/13:So594 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att öka möjligheterna för ensamstående, oavsett kön, att få genomföra internationella såväl som inhemska adoptioner.

Villkor för adoptioner

I motion 2011/12:So471 av Kerstin Engle och Hillevi Larsson (S) begärs ett tillkännagivande om att se över villkoren för adoptioner. Motionärerna beskriver kostnaderna som är förknippade med internationella adoptioner och förklarar att de självklart anser att alla adoptioner ska utgå från barnets bästa, men att det inte finns några garantier för att de som har en högre inkomst är bättre föräldrar än de med lägre inkomst. Därför bör villkoren för adoptioner ses över. Ett likalydande yrkande finns i motion 2012/13:So243 av samma motionärer.

Gällande rätt

Av de grundläggande bestämmelserna om adoption i kap. 4 i föräldrabalken framgår i huvudsak följande. Den som ska få tillstånd att adoptera ska, med vissa undantag, ha fyllt 25 år. Makar får inte adoptera annat än gemensamt och inga andra än makar får adoptera gemensamt. Med makar likställs sedan 2003 personer som ingått registrerat partnerskap. Samtycke krävs av ett adoptivbarn som har fyllt 12 år, om inte barnet är under 16 år

och allvarligt skulle skadas av att bli tillfrågat eller på grund av exempelvis psykisk störning är förhindrad att lämna samtycke. Barnets föräldrar ska lämna samtycke till adoptionen. Samtycke krävs inte från en förälder som exempelvis är psykiskt sjuk eller befinner sig på okänd ort. Rätten ska pröva om det är lämpligt att adoptionen äger rum. Som underlag i denna prövning ska yttranden från bl.a. socialnämnden hämtas in. Ersättning får inte betalas ut för adoptionen.

Enligt 6 kap. 12 § SoL ska socialnämnden vid internationella adoptioner pröva om sökanden, bl.a. med hänsyn till ålder, hälsotillstånd, personliga egenskaper och socialt nätverk, är lämplig att adoptera och om medgivande ska ges till att adoptionsförfarandet får fortsätta när ett visst barn har föreslagits för adoption.

Bidrag till kostnader för internationella adoptioner lämnas enligt lagen (1988:1463) om bidrag vid adoption av utländska barn. Bidrag lämnas för närvarande med 40 000 kronor och administreras av Försäkringskassan. Adoptionskostnadsbidrag lämnas för adoptioner som förmedlas av en sammanslutning som är auktoriserad enligt lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling. Bidraget avser att bidra till de extra kostnader för resor och andra omkostnader som uppstår vid adoption av utländska barn. Ett syfte med bidraget är att underlätta att adoptivbarn får syskon. Bidraget utbetalas därför med ett lika stort belopp per barn oavsett om de adopteras samtidigt eller vid olika tillfällen. Bidraget är lika stort oavsett från vilket land adoptionen sker och oavsett vilka kostnader som adoptivföräldrarna faktiskt haft. Barnet måste vara en utländsk medborgare som inte fyllt 10 år. Även en ensamstående person kan få adoptionskostnadsbidrag.

Bakgrund

I juli 2009 lämnades utredningen *Modernare adoptionsregler* (SOU 2009:61). Utredningen hade i uppdrag att göra en allmän översyn av reglerna om adoption i 4 kap. föräldrabalken. Utredningen har bl.a. tagit ställning till om det i syfte att stärka barnperspektivet finns anledning att ändra reglerna om domstolens prövning i ärenden om adoption. Utredningen har remissbehandlats och bereds i Regeringskansliet.

Nationella adoptioner

I svar på skriftlig fråga (fr. 2012/13:190) om utredningen *Modernare adoptionsregler* svarade statsrådet Beatrice Ask den 12 december 2012 följande.

Jonas Gunnarsson har frågat mig om jag verkar för att regeringen försöker göra verklighet av något eller några av 2008 års adoptionsutrednings förslag samt om så är fallet vilka.

Utredningen behandlar i betänkandet *Modernare adoptionsregler* ett flertal frågor om adoption. Utöver de frågor som Jonas Gunnarsson nämner berörs frågan om det behöver vidtas åtgärder för att underlätta nationella adoptioner när detta är till barnets bästa.

Frågan om nationella adoptioner är den som regeringen bedömt mest angelägen att gå vidare med. Regeringen avser att inom kort ge Socialstyrelsen i uppdrag att överväga om åtgärder behöver vidtas för att socialnämnderna i högre utsträckning än i dag ska uppmärksamma frågan om nationell adoption av barn som är eller kan komma att bli placerade i samhällsvård. Det är angeläget med ett tydligt barnperspektiv i dessa ärenden. Betänkandet i övrigt bereds vidare i Justitiedepartementet.

I regleringsbrev av den 20 december 2012 fick Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga vid vilka situationer och i vilken utsträckning socialnämnderna väcker frågan om nationell adoption av barn som är eller kan komma att bli placerade i samhällsvård, och om frågan inte väcks trots att adoption skulle kunna vara lämplig utifrån vad som är bäst för barnet, orsakerna till detta. Socialstyrelsen ska utifrån kartläggningen överväga om åtgärder behöver vidtas för att socialnämnderna ska uppmärksamma frågan i högre utsträckning än i dag. Om så är fallet ska Socialstyrelsen ta ställning till på vilket sätt detta bör ske. Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2014.

Adoption för ensamstående

Myndigheten för internationella adoptioner, MIA, är en statlig myndighet under Socialdepartementet och arbetar för att internationella adoptioner sker på ett lagligt och etiskt sätt med barnets bästa som utgångspunkt. Det är bara organisationer som har auktorisation av MIA som får förmedla internationella adoptioner. För att få auktorisation krävs att organisationen uppfyller kraven i lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling. Adoptionscentrum förmedlar flest adoptioner av de fem auktoriserade organisationerna. Av organisationernas webbplatser framgår många gånger vilka krav de aktuella givarländerna har för adoption från dessa länder.

Villkor för adoptioner

Socialförsäkringsutskottet har behandlat motioner om kostnader förenade med internationella adoptioner senast i betänkande 2010/11:SfU1 (rskr. 2010/11:121 och 122) och uttalade följande i sitt ställningstagande (s. 103, res. MP).

Adoptionskostnadsbidraget täcker en allt mindre del av kostnaderna för en adoption. I betänkande 2009/10:SfU1 anförde utskottet att utskottet inte har något att invända mot att adoptionskostnadsbidraget höjs när det statsfinansiella läget ger utrymme för det. Utskottet var dock inte berett att föreslå ett tillkännagivande om detta. Utskottet vidhåller sitt ställningstagande. Motionerna [...] är därmed delvis tillgodosedda och avstyrks.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har noterat och ser positivt på Socialstyrelsens uppdrag att efter en kartläggning överväga om och i så fall hur åtgärder bör vidtas för att socialnämnderna än mer ska uppmärksamma frågan om nationell adoption av barn som är eller kan komma att bli placerade i samhällsvård. Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2014. Riksdagen bör inte ta något initiativ varför motionerna 2011/12:So300 (M), 2012/13:So369 (M), 2012/13:So498 (M), 2012/13:So541 av (MP) och 2012/13:So584 (M) avstyrks.

Riksdagen bör inte heller ta något initiativ med anledning av det som efterfrågas i motion 2012/13:So594 (MP) yrkande 2. Motionen avstyrks.

När det gäller adoptionskostnadsbidraget har socialutskottet inte någon annan uppfattning än socialförsäkringsutskottet. Motionerna 2011/12:So471 (S) och 2012/13:So243 (S) avstyrks.

Barn och unga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om barn och unga.

Jämför reservationerna 33 (S, V) och 34 (MP).

Motioner

I kommittémotion 2011/12:So569 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begärs i yrkande 10 ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning som ser över kommunernas utbud av gratis sommaraktiviteter för barn i syfte att föreslå förbättringar. Motionärerna anser att bristen på gratis sommaraktiviteter för barn, dvs. brist på meningsfull sysselsättning, på lång sikt kan leda till ökad social utslagning. Ett likalydande yrkande finns i yrkande 5 i kommittémotion 2012/13:Sf362 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V).

I kommittémotion 2012/13:Ju403 Agneta Börjesson m.fl. (MP) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att socialtjänsten ska få ett förtydligt uppdrag att arbeta för att förhindra unga män från att begå brott. I yrkande 14 begärs ett tillkännagivande om att kommunernas socialtjänst ska få ett särskilt ansvar för att arbeta med avhopp från organisationer som rekryterar dömda eller personer som riskerar att bli dömda för brott.

Gällande rätt

Enligt 5 kap. 1 § SoL ska socialnämnden bl.a. verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden och i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och ungdomar. Därtill ska socialnämnden med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och ung-

domar som har visat tecken på ogynnsam utveckling och i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och ungdomar som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det stöd som de behöver och, om hänsynen till den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet.

Den 1 januari 2013 infördes en ny sekretessbrytande bestämmelse som innebär att en uppgift som rör en enskild som inte fyllt 21 år i vissa fall ska få lämnas från socialtjänsten till polisen utan att detta hindras av sekretess (se bl.a. 12 kap. 10 § SoL). En uppgift ska få lämnas under förutsättning att det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att den unge kommer att utöva brottslig verksamhet och uppgiften kan antas bidra till att förhindra detta samt under förutsättning att det med hänsyn till socialtjänstens planerade eller pågående insatser för den unge eller av andra särskilda skäl inte är olämpligt att uppgiften lämnas ut. Uppgifter får lämnas ut både på eget initiativ och på begäran av polis.

Bakgrund

Rädda Barnen arbetar för att varje kommun ska erbjuda ett minimum av gratis fritidsaktiviteter. Vidare bör det, enligt Rädda Barnen, finnas fritidsgårdar med generösa öppettider i varje kommun på en plats dit barn och ungdomar enkelt kan ta sig. Den kommunala musikskolan bör vara gratis, och under skollov bör kommunen erbjuda kostnadsfria aktiviteter samt överväga att införa gratis inträde på t.ex. badanläggningar och museer (www.rad-dabarnen.se).

I november 2012 redovisade Rikspolisstyrelsen och Socialstyrelsen ett uppdrag att inrätta sociala insatsgrupper för unga i åldern 15–25 år som riskerar att rekryteras till eller som vill lämna kriminella nätverk. En pilotverksamhet med sådana grupper har bedrivits i tolv kommuner under tiden den 15 juni 2011–31 oktober 2012. I insatsgrupperna har i första hand socialtjänst, polis och skola samverkat. Av utvärderingen som gjorts parallellt med uppdraget framgår att alla pilotområden är nöjda eller mycket nöjda med det samarbete som utvecklats mellan polis och socialtjänst.

Socialstyrelsen har i december 2012 tagit fram en vägledning: Samverkan i sociala insatsgrupper – vägledning för lokalt arbete i syfte att motverka en kriminell livsstil bland unga.

I oktober 2012 presenterade Socialstyrelsen en kartläggning av samverkansinterventioner med syfte att motverka en kriminell livsstil bland unga, och av den framgick att i en minoritet av effektstudierna verkade interventionen i fråga kunna minska återfall i brott, medan majoriteten av studierna inte kan visa på en sådan effekt i de fall då man jämfört dessa interventioner med traditionella interventioner.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är inte berett att föreslå riksdagen något initiativ med anledning av motionerna 2011/12:So569 (V) yrkande 10 och 2012/13:Sf362 (V) yrkande 5. Motionerna avstyrks.

Utskottet noterar och ser positivt på verksamheten med sociala insatsgrupper och den vägledning som Socialstyrelsen tagit fram som stöd för det lokala arbetet i syfte att motverka en kriminell livsstil bland unga. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Motion 2012/13:Ju403 (MP) yrkandena 4 och 14 avstyrks.

Offentligt biträde

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om offentligt biträde.

Motion

I motion 2011/12:So341 av Ewa Thalén Finné (M) begärs ett tillkännagivande om att se över rätten till offentligt biträde inför beslut i socialnämnden.

Tidigare behandling

En motion om den enskildes rätt till offentligt biträde behandlades av utskottet senast i betänkande 2008/09:SoU16 Socialtjänstfrågor (prot. 2008/09:91). Utskottet avstyrkte motionen och uttalade i sitt ställningstagande följande (s. 27, ingen res.).

Bestämmelserna om den enskildes rätt till offentligt biträde finns i lag (1996:1620) om offentligt biträde. För ärenden som handläggs av socialnämnden finns det, enligt den lagen, inte någon rätt till offentligt biträde.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning. Motion 2011/12:So341 (M) avstyrks.

Överklagande av vårdnadsutredningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om överklagande av vårdnadsutredningar.

Jämför reservation 29 (SD).

Motion

2011/12:So589 av Margareta Larsson (SD) begärs ett tillkännagivande om omprövning och överklagande av vårdnadsutredningar. Motionären anser att den enskilde bör tillåtas att överklaga såväl grunderna för som slutsatserna i en vårdnadsutredning.

Gällande rätt

Av 6 kap. 19 § föräldrabalken framgår att rätten innan den avgör ett mål om vårdnad ska ge socialnämnden tillfälle att lämna upplysningar och, om det behövs, får uppdra åt socialnämnden att göra en utredning.

Av 16 kap. 3 § SoL framgår vilka av socialnämndens beslut som får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Här nämns inte vare sig grunderna för eller slutsatserna i vårdnadsutredningar.

Utskottets ställningstagande

Av socialtjänstlagen (2001:453) framgår vilka av socialnämndens beslut som får överklagas. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motion 2011/12:So589 (SD) varför den avstyrks.

Socialtjänstfrågor – förenklad behandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (S, M, MP, FP, C, V, KD) som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilda yttrandena 4 (S), 5 (MP) och 6 (V).

De 45 motionsyrkanden som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet behandlat tidigare under valperioden i betänkandena 2010/11:SoU3 Utredningar avseende vissa dödsfall, 2010/11:SoU8 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken m.m., 2010/11:SoU10 Socialtjänstfrågor, 2010/11:SoU16 Folkhälsofrågor och 2011/12:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m. Riksdagen avlog motionsyrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser inte nu skäl att göra någon annan bedömning varför motionerna avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Översyn av socialtjänstlagen, punkt 1 (S, MP, V)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttröpp (MP) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:So282 av Agneta Gille och Pyy Niemi (båda S), 2011/12:So566 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 6 och 2012/13:So251 av Pyy Niemi m.fl. (S) samt bifaller delvis motion 2012/13:So372 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Sedan socialtjänstlagen (2001:453) trädde i kraft för mer än 30 år sedan har både samhället och barn- och ungdomsvården genomgått stora förändringar. Lagen har i flera omgångar kompletterats med tillägg och klargöranden, och det har från olika utredningar, bl.a. Missbruksutredningen och Barnskyddsutredningen, kommit förslag om att bryta ut delar av innehållet i lagen för att göra ny lagstiftning. Det har under åren skett så stora förändringar i samhället att det motiverar en parlamentarisk utredning som ser över hela socialtjänstlagen. Vi anser att regeringen ska tillsätta en sådan utredning.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Familjerådgivning, punkt 3 (S, V)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:So245 av Arhe Hamednaca (S) yrkande 1 och avslår motionerna

2011/12:So438 av Mikael Oscarsson (KD),

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 27 och

2012/13:So245 av Arhe Hamednaca (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Ett problem med dagens familjerådgivning är att begreppet familjerådgivning och yrkestiteln familjerådgivare inte är definierade eller omfattas av några specificerade kriterier. Visserligen utfärdar både Föreningen Sveriges kommunala familjerådgivare och Svenska kyrkan särskilda auktorisationer för familjerådgivare, men det saknas ett obligatoriskt och transparent begrepp. Vi anser att det finns ett behov av att definiera och kvalitetssäkra vad begreppet familjerådgivare innefattar. Regeringen bör återkomma med förslag.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Familjerådgivning, punkt 3 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 27 och avslår motionerna

2011/12:So438 av Mikael Oscarsson (KD) och

2012/13:So245 av Arhe Hamednaca (S) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

En väl fungerande familjerådgivning kan underlätta för många familjer att antingen leva tillsammans eller skiljas på ett sätt som i möjligaste mån utgår från barnets livssituation. Familjerådgivningen är antingen en kommunalt bedrivna verksamhet eller en privat verksamhet som drivs enligt överenskommelse med en kommun och för vilken kommunen åtagit sig ett kvalitets- och kostnadsansvar. Kommunen får ta ut skäliga avgifter enligt sin egen taxa för verksamhet med bl.a. familjerådgivning. Jag anser att det är viktigt att kommunerna erbjuder familjerådgivning av god kvalitet till en låg avgift så att kostnaden inte avskräcker från att söka stöd. Regeringen bör se över dessa problem.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Underlag för beräkningen, punkt 4 (S)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S) och Gunnar Sandberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 10 och

2012/13:So261 av Eva-Lena Jansson (S),

bifaller delvis motion

2011/12:So587 av Solveig Zander (C) och

avslår motion

2012/13:So339 av Phia Andersson m.fl. (S).

Ställningstagande

Försörjningsstödet är tänkt som ett kortvarigt bistånd tills en person eller ett hushåll kommer på fötter. För ett antal personer och familjer fungerar det dock inte på det sättet i dag, utan stödet blir långvarigt. Vi vill därför att en översyn ska göras av både nivåer i försörjningsstödet och huruvida det är rimligt att särskilda hänsyn tas vid långvarigt stödbehov. Möjligheten att börja arbeta och under vissa förutsättningar ändå behålla en del av försörjningsstödet är också angeläget att se över. Barnperspektivet bör vara i fokus.

Syftet med ideellt skadestånd är att ge den som utsatts för ett brott upprättelse, och den ekonomiska kompensationen ska kunna leda till något positivt som motvikt till de negativa upplevelser som brottet orsakat. Om en kvinna som utsatts för misshandel av sin man har tilldömts ideellt skadestånd påverkas inte hennes inkomst i form av a-kassa eller sjukersätt-

ning av detta. Om hon emellertid har försörjningsstöd innebär det att skadeståndet räknas som inkomst vid bedömningen av hennes rätt till försörjningsstöd. Detta innebär att det är i det närmaste poänglöst att begära ideellt skadestånd för ett brottsoffer som löpande får försörjningsstöd. Vi anser att ideellt skadestånd inte ska räknas som inkomst vid bedömningen av rätt till försörjningsstöd. Regeringen bör återkomma med förslag.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Underlag för beräkningen, punkt 4 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 10 och avslår motionerna

2011/12:So587 av Solveig Zander (C),

2012/13:So261 av Eva-Lena Jansson (S) och

2012/13:So339 av Phia Andersson m.fl. (S).

Ställningstagande

Försörjningsstödet är tänkt som ett kortvarigt bistånd tills en person eller ett hushåll kommer på fötter. För ett antal personer och familjer fungerar det dock inte på det sättet i dag, utan stödet blir långvarigt. Vi vill därför att en översyn ska göras av både nivåer i försörjningsstödet och huruvida det är rimligt att särskilda hänsyn tas vid långvarigt stödbehov. Möjligheten att börja arbeta och under vissa förutsättningar ändå behålla en del av försörjningsstödet är också angeläget att se över. Barnperspektivet bör vara i fokus. Regeringen bör återkomma med förslag.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Underlag för beräkningen, punkt 4 (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:So261 av Eva-Lena Jansson (S),

bifaller delvis motion

2011/12:So587 av Solveig Zander (C) och
avslår motionerna
2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 10 och
2012/13:So339 av Phia Andersson m.fl. (S).

Ställningstagande

Syftet med ideellt skadestånd är att ge den som utsatts för ett brott upprättelse, och den ekonomiska compensationen ska kunna leda till något positivt som motvikt till de negativa upplevelser som brottet orsakat. Om en kvinna som utsatts för misshandel av sin man har tilldömts ideellt skadestånd påverkas inte hennes inkomst i form av a-kassa eller sjukersättning av detta. Om hon emellertid har försörjningsstöd innebär det att skadeståndet räknas som inkomst vid bedömningen av hennes rätt till försörjningsstöd. Detta innebär att det är i det närmaste poänglöst att begära ideellt skadestånd för ett brottsoffer som löpande får försörjningsstöd. Jag anser att ideellt skadestånd inte ska räknas som inkomst vid bedömningen av rätt till försörjningsstöd. Regeringen bör återkomma med förslag.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. Riksnormen och skälig levnadsnivå, punkt 5 (S, V)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S),
Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg
(S) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:So227 av Sara Karlsson (S),
2012/13:Sf368 av Arhe Hamednaca m.fl. (S) yrkande 2 och
2012/13:So545 av Anders Sellström (KD) samt
avslår motionerna
2011/12:So467 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),
2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 5,
2012/13:C386 av Margareta Larsson (SD) yrkande 2,
2012/13:So5 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 3,
2012/13:So307 av Sara Karlsson (S),
2012/13:So531 av Jan Ericson (M) och
2012/13:So540 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkande 6.

Ställningstagande

Allt fler av våra dagliga ärenden sköts via internet, och allt fler myndigheter och företag hänvisar till sina webbplatser för information och kontakt. Ansökningar till lediga jobb görs ofta via nätet, liksom tidsbokning inom hälsovården. Samma utveckling präglar också skolan, där elever förutsätts ha tillgång till dator med internetuppkoppling hemma. Vi anser att regeringen bör se över möjligheten att låta kostnader för dator och internetuppkoppling ingå i riksnormen för försörjningsstöd.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Riksnormen och skälig levnadsnivå, punkt 5 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:So467 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 5,

2012/13:So5 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 3,

2012/13:So307 av Sara Karlsson (S) och

2012/13:So540 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkande 6 och avslår motionerna

2011/12:So227 av Sara Karlsson (S),

2012/13:C386 av Margareta Larsson (SD) yrkande 2,

2012/13:Sf368 av Arhe Hamednaca m.fl. (S) yrkande 2,

2012/13:So531 av Jan Ericson (M) och

2012/13:So545 av Anders Sellström (KD).

Ställningstagande

I takt med den ökande digitaliseringen och på grund av att datorn är ett självklart arbetsredskap i skola och arbetsliv bör dator, mjukvara och bredbandskostnader alltid ingå i riksnormen.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

9. Riksnormen och skälig levnadsnivå, punkt 5 (SD)

av Per Ramhorn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:C386 av Margareta Larsson (SD) yrkande 2 och avslår motionerna 2011/12:So227 av Sara Karlsson (S), 2011/12:So467 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S), 2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 5, 2012/13:Sf368 av Arhe Hamednaca m.fl. (S) yrkande 2, 2012/13:So5 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 3, 2012/13:So307 av Sara Karlsson (S), 2012/13:So531 av Jan Ericson (M), 2012/13:So540 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkande 6 och 2012/13:So545 av Anders Sellström (KD).

Ställningstagande

Jag anser att socialtjänsten alltid ska ta beslut om bistånd utifrån barnets bästa. Regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder i den delen.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10. Bostadsrätt och behov av försörjningsstöd, punkt 6 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 9.

Ställningstagande

Familjer som bor i bostadsrätter och som är i behov av försörjningsstöd brukar ges råd om att sälja sina bostadsrätter. Jag har dock fått veta att det inte är ovanligt att dessa familjer har så stora skulder att det inte kommer att finnas kvar några pengar vid en försäljning. På så sätt försvåras deras möjligheter att köpa en ny mindre och/eller billigare lägenhet. Ibland kan det vara billigare att bo kvar i sin bostadsrättslägenhet än att flytta till en hyresrätt där socialtjänsten betalar hyran. Jag har förstått det som att kommunerna inte beviljar försörjningsstöd någon längre tid för boendekostnad i en bostadsrättslägenhet för personer med försörjningsstöd. Jag anser att regeringen bör se över denna problematik.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11. Förebyggande arbete, punkt 9 (S, MP, V)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttröpp (MP) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:So557 av Lena Hallengren m.fl. (S) yrkande 56 och avslår motionerna

2011/12:Kr277 av Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M) yrkande 3 och

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 7.

Ställningstagande

I Statens folkhälsoinstituts folkhälsopolitiska rapport från 2010 lämnas det förslag om bl.a. en nationell handlingsplan mot spelproblem. Vi delar bedömningen att en sådan behövs. Vi anser att det är viktigt att utveckla och samordna samhällets förebyggande insatser mot spelproblem. Mot den bakgrunden föreslår vi att det upprättas en nationell handlingsplan mot spelproblem.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

12. Förebyggande arbete, punkt 9 (SD)

av Per Ramhorn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 7, bifaller delvis motion

2011/12:Kr277 av Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M) yrkande 3 och

avslår motion

2012/13:So557 av Lena Hallengren m.fl. (S) yrkande 56.

Ställningstagande

Jag anser att det är angeläget att höja ambitionerna när det gäller åtgärderna för att motverka spelberoende och spelmissbruk, inte minst då Riksrevisionens granskning slår fast att överdrivet spelande förekommer i alla befolkningsgrupper och dessutom öka inom vissa grupper. Därför anser jag att det direkta stödet till åtgärder mot och behandling av spelmissbruk bör öka. Regeringen bör återkomma med förslag.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

13. Ansvar för behandling, punkt 10 (SD)

av Per Ramhorn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:So249 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S),

2012/13:Kr4 av Margareta Larsson (SD) yrkande 1 och

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 6 och

bifaller delvis motion

2012/13:Kr229 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Riksrevisionen har granskat situationen när det gäller behandling av spelberoende. Vid granskningen framkom att tillgång till behandling skiljer sig åt mellan olika delar av landet, vilket bl.a. beror på att det är oklart vilket ansvar kommunerna respektive landstingen har. Enligt Riksrevisionen beror detta på att det inte är klarlagt hur frågan om spelberoende ska definieras i förhållande till socialtjänstlagen respektive hälso- och sjukvårdslagen. Jag anser att spelberoende borde likställas med övriga beroenden och att det är rimligt att det blir landstinget som står som huvudman för behandling och vård av spelberoende. Regeringen bör återkomma i denna fråga med förslag.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

14. Stöd för och skydd till brottsoffer, punkt 11 (S)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S) och Gunnar Sandberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 33,

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 45 och 50,

2012/13:Ju380 av Carina Ohlsson m.fl. (S) yrkande 2,

2012/13:So267 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 13 och

2012/13:So355 av Hillevi Larsson (S) samt

avslår motionerna

2011/12:So289 av Barbro Westerholm (FP) yrkande 1,

2011/12:So431 av Elisabeth Svantesson (M),

2011/12:So604 av Adnan Dibrani m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 31,

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 51,

2012/13:So267 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 14,

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 16 och

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 23 och 24.

Ställningstagande

Den som flytt från hedersrelaterat förtryck och våld behöver omfattande och långsiktigt stöd. Det är viktigt att erbjuda unga som utsatts för hedersvåld en trygg miljö och en ny social gemenskap. Vi anser att regeringen ska se över socialtjänstlagen för att inkludera ett relevant stöd för dem som utsatts för hedersrelaterat våld.

Kvinnor som har en funktionsnedsättning och utsatts för våld befinner sig i en extremt svår situation. Vi anser att regeringen ska se till att det utreds hur situationen kan underlättas för våldutsatta kvinnor med funktionsnedsättning.

De ideella föreningar och organisationer som arbetar med att stödja och hjälpa brottsutsatta, t.ex. brottsofferjourer och kvinnojourer, gör ett ovärderligt arbete. Vi anser att regeringen ska se till att stärka frivilligorganisationernas möjligheter att stödja och hjälpa brottsutsatta.

Få kommuner har ett planerat och genomtänkt stöd till närstående till brottsoffer. Vi anser att regeringen i sina kontakter med kommunerna bör stimulera dem att utveckla stödet till närstående samt uppmuntra och stödja frivilligorganisationer som vill arbeta med stöd till närstående.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

15. Stöd för och skydd till brottsoffer, punkt 11 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 31,

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 45 och 51,

2012/13:So267 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkandena 13 och 14 samt

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 16 och

avslår motionerna

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 33,

2011/12:So289 av Barbro Westerholm (FP) yrkande 1,

2011/12:So431 av Elisabeth Svantesson (M),

2011/12:So604 av Adnan Dibrani m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 50,

2012/13:Ju380 av Carina Ohlsson m.fl. (S) yrkande 2,

2012/13:So355 av Hillevi Larsson (S) och

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 23 och 24.

Ställningstagande

Kvinnor som har en funktionsnedsättning och utsätts för våld befinner sig i en extremt svår situation. Jag anser att regeringen ska se till att det utreds hur situationen kan underlättas för våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning.

För att en kvinna med funktionsnedsättning som flyr eller kastas ut från sitt hem ska ha samma möjlighet till en plats på ett skyddat boende måste det finnas boenden som är tillgänglighetsanpassade. Jag framhåller att regeringen ska se till att det införs en indikator om tillgänglighet för kvinnor med funktionsnedsättning i Socialstyrelsens öppna jämförelser av kommunernas insatser för våldsutsatta kvinnor.

De ideella föreningarna ska kunna fokusera på att vara det extra stöd och den hjälp de är avsedda att vara. På så sätt kan kommunernas arbete utvecklas och systematiseras och kommunernas ansvar för att förhindra att brott begås få större vikt. Jag anser att regeringen ska se till att det kommunala ansvaret för att hjälpa särskilt dem som utsatts för våldsbrott och sexualbrott förtydligas och att de brottsutsatta får en kontaktperson som hjälper dem.

De ideella föreningar och organisationer som arbetar med att stödja och hjälpa brottsutsatta, t.ex. brottsofferjourer och kvinnojourer, gör ett ovärderligt arbete. Jag anser att regeringen ska se till att stärka frivilligorganisationernas möjligheter att stödja och hjälpa brottsutsatta.

Många unga tjejer sköter stora delar av sina kontakter med andra via internet. Jag anser att regeringen ska se till att tjejjourer som har en uppbyggd verksamhet ska få ekonomiskt stöd.

För män saknas i princip skyddat boende. Jag framhåller att regeringen ska se till att manliga hbtq-personers behov av skyddat boende tillgodoses.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

16. Stöd för och skydd till brottsoffer, punkt 11 (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 33,

2011/12:So289 av Barbro Westerholm (FP) yrkande 1,

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 45, 50 och 51,

2012/13:Ju380 av Carina Ohlsson m.fl. (S) yrkande 2,

2012/13:So267 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkandena 13 och 14 samt

2012/13:So355 av Hillevi Larsson (S) och

avslår motionerna

2011/12:So431 av Elisabeth Svantesson (M),

2011/12:So604 av Adnan Dibrani m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 31,

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 16 och

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 23 och 24.

Ställningstagande

Den som flytt från hedersrelaterat förtryck och våld behöver omfattande och långsiktigt stöd. Det är viktigt att erbjuda unga som utsatts för hedersvåld en trygg miljö och en ny social gemenskap. Jag anser att regeringen ska se över socialtjänstlagen för att inkludera ett relevant stöd för dem som utsatts för hedersrelaterat våld.

Många unga kvinnor, men också unga män, drabbas av hedersrelaterat våld. Skälet för våldet är inte sällan sexuell läggning eller könsidentitet. Jag anser att regeringen ska ge ett uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram riktlinjer för socialtjänstens arbete med mäns våld mot kvinnor, samkönat partnervåld och hedersrelaterat våld. Av riktlinjerna ska rätten till skyddat boende för pojkar och unga män som utsätts för hedersrelaterat våld framgå.

Kvinnor som har en funktionsnedsättning och utsätts för våld befinner sig i en extremt svår situation. Jag anser att regeringen ska se till att det utreds hur situationen kan underlättas för våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning.

För att en kvinna med funktionsnedsättning som flyr eller kastas ut från sitt hem ska ha samma möjlighet till plats på skyddat boende måste det finnas boenden som är tillgänglighetsanpassade. Jag framhåller att regeringen ska se till att det införs en indikator om tillgänglighet för kvinnor med funktionsnedsättning i Socialstyrelsens öppna jämförelser av kommunernas insatser för våldsutsatta kvinnor.

De ideella föreningar och organisationer som arbetar med att stödja och hjälpa brottsutsatta, t.ex. brottsofferjourer och kvinnojourer, gör ett ovärderligt arbete. Jag anser att regeringen ska se till att stärka frivilligorganisationernas möjligheter att stödja och hjälpa brottsutsatta.

Få kommuner har ett planerat och genomtänkt stöd till närstående till brottsoffer. Jag anser att regeringen i sina kontakter med kommunerna bör stimulera dem att utveckla stödet till närstående samt uppmuntra och stödja frivilligorganisationer som vill arbeta med stöd till närstående.

Många unga tjejer sköter stora delar av sina kontakter med andra via internet. Jag anser att regeringen ska se till att tjejjourer som har en uppbyggd verksamhet ska få ekonomiskt stöd.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

17. Stöd för och skydd till brottsoffer, punkt 11 (SD)

av Per Ramhorn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 23 och 24 samt avslår motionerna

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 33,

2011/12:So289 av Barbro Westerholm (FP) yrkande 1,

2011/12:So431 av Elisabeth Svantesson (M),

2011/12:So604 av Adnan Dibrani m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 31,

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 45, 50 och 51,

2012/13:Ju380 av Carina Ohlsson m.fl. (S) yrkande 2,

2012/13:So267 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkandena 13 och 14,

2012/13:So355 av Hillevi Larsson (S) och

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 16.

Ställningstagande

Alltför lite har gjorts mot problemen med hedersförtryck och hedersrelaterat våld. Jag anser att regeringen ska se till att det inrättas särskilda hedersjourer som är särskilt anpassade för arbetet med att ge stöd och

skydd för dem som försöker bryta sig loss från hederskulturer och att personer som lyckats bryta sig loss från hedersrelaterat våld och förtryck tilldelas kontaktpersoner av socialtjänsten.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

18. Dödsfallsutredningar, punkt 12 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ub281 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Under en följd av år har ett antal flickor och unga kvinnor med utländskt ursprung avlidit på grund av att de har ”fallit” från en balkong. Vid närmare granskning har man funnit att det finns anledning att även misstänka att ett antal unga kvinnor med likartad bakgrund som tagit sitt liv inte begått självmord utan antingen blivit mördade eller drivits till självmord. Jag anser att regeringen ska utse en särskild kommission med uppgift att på nytt utreda ofullständigt utredda fall där misstanke om hedersmord masquerade som olyckor, s.k. balkongflickor eller s.k. vanliga självmord kan föreligga. Vidare framhåller jag att regeringen ska se till att även brott där män misstänks ha blivit utsatta för hedersmord utreds.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

19. Kunskap och kompetens, punkt 13 (S, V)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:So462 av Carina Ohlsson (S) och avslår motionerna 2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 6 och 2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkandena 8 och 15.

Ställningstagande

Forskning visar att kvinnor med funktionsnedsättning i högre grad är utsatta för våld än kvinnor generellt. En annan grupp av kvinnor som inte får det stöd de ska få enligt socialtjänstlagen när de utsätts för våld är kvinnor med missbruksproblem. Kunskapen behöver öka hos kommuner, de intresseföreningar som stödjer och hjälper våldsutsatta kvinnor och deras barn, t.ex. kvinno-, tjej- och brottsofferjourer, samt handikapporganisationerna. Vi anser att regeringen ska se till att öka kunskapen om våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning eller missbruksproblem och att stödet till dem stärks.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

20. Kunskap och kompetens, punkt 13 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 6 och

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 8 och

avslår motionerna

2012/13:So462 av Carina Ohlsson (S) och

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 15.

Ställningstagande

Flera utvärderingar visar att socialtjänsten brister i kunskap och kompetens när det gäller skam- eller hedersrelaterat våld och förtryck, att det saknas riktlinjer och rutiner och att målgruppen är lågprioriterad. Vidare är det viktigt att våld som förekommer i samkönade par ska få lika mycket uppmärksamhet som mäns våld mot kvinnor eller kvinnors våld mot män. Jag anser att regeringen ska se till att personal på socialtjänsten och andra institutioner fortsätter att utbildas och fortbildas i hbtq-frågor och i frågor som rör skam eller hedersrelaterat våld och förtryck.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

21. Nationell samverkan, punkt 14 (S, V)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub474 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 3,
bifaller delvis motion

2011/12:So497 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Gunilla Nordgren (båda M) och
avslår motionerna

2011/12:So405 av Andreas Norlén och Cecilia Magnusson (båda M) och
2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 7.

Ställningstagande

En förutsättning för att våldsutsatta kvinnor och barn ska kunna återgå till ett normalt liv är att de får en egen bostad. Av skyddsskäl är det oftast lämpligt att kvinnan inte flyttar tillbaka till sin hemkommun utan till en annan kommun i länet eller en annan del av landet. Vi anser att regeringen ska främja mellankommunala samarbeten som syftar till att ge kvinnor och barn som brutit upp från våld i nära relationer ett eget boende.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

22. Nationell samverkan, punkt 14 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 7 och
avslår motionerna

2011/12:So405 av Andreas Norlén och Cecilia Magnusson (båda M),

2011/12:So497 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Gunilla Nordgren (båda M) och

2012/13:Ub474 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

Kommunerna bör kunna ansöka om pengar ur en särskild pott för att säkra att alla personer som behöver skydd (på grund av våld i nära relationer) får det i rätt tid. Jag anser att regeringen ska tillsätta en utredning för att klarlägga hur en sådan pott kan utformas, bl.a. för att förhindra att kommuner budgeterar för lågt redan från början.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

23. Tillsyn, punkt 15 (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:So267 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Den nya myndigheten Inspektionen för vård och omsorg ska vara på plats den 1 juni 2013. Regeringen har dock inte gjort någon analys av hur en ny myndighetsstruktur kommer att påverka tillsynen av stödet för kvinnor som har utsatts för våld. Jag framhåller att regeringen ska se till att den särskilda utredaren som ska förbereda och genomföra bildandet av den nya tillsynsmyndigheten (dir. 2012:67) får ett tilläggsdirektiv att noga analysera hur tillsynen över kommunernas insatser för våldsutsatta kvinnor och barn som har bevittnat våld ska kunna förbättras.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

24. Nationella adoptioner, punkt 16 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:So541 av Magnus Ehrencrona och Agneta Luttröpp (båda MP) och bifaller delvis motionerna

2011/12:So300 av Thomas Finnborg och Margareta Pålsson (båda M),

2012/13:So369 av Bino Drummond (M),

2012/13:So498 av Mats Gerdau (M) och

2012/13:So584 av Cecilia Widegren (M).

Ställningstagande

Det är viktigt att barn har trygga uppväxtförhållanden och tillgång till föräldrar som kan ge kärlek inte bara under uppväxtåren utan även fortsatt under livet. Unga som har vuxit upp i familjehem är särskilt sårbara när placeringen en dag upphör. När socialtjänsten beslutar om familjehemsplacering av ett barn vet man ofta om det är aktuellt med en lång placering, kallad uppväxtplacering, och kan söka familjehem utifrån den utgångspunkten. Det förekommer visserligen att barn adopteras av sina familjehemsföräldrar, men det är mycket ovanligt. Jag anser att det måste vara tydligt att barns rätt till en trygg och stabil uppväxt ska väga tyngre än en biologisk förälders "rätt" till sitt barn. Av dessa skäl vill jag att regeringen ska låta utreda frågan om huruvida inhemska adoptioner bör komma i fråga i större omfattning än i dag.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

25. Adoption för ensamstående, punkt 17 (MP, V)

av Agneta Luttröpp (MP) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:So594 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Mycket få ensamstående män står i dag i kö för att få adoptera. Ensamstående män upplever en mycket stark misstänksamhet mot sin längtan att bli förälder. Vi anser att adoptionsorganisationerna aktivt bör gå ut med information som riktar sig till ensamstående oavsett kön och tala om vilka möjligheter som finns för inhemska såväl som internationella adoptioner. Socialtjänsten ska välkomna och granska alla som vill adoptera på lika villkor. Vi anser att Sverige bör föra ett aktivt arbete gentemot adoptionsländerna att godkänna ensamstående män och kvinnor för adoption. Regeringen bör vidta åtgärder.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

26. Villkor för adoptioner, punkt 18 (S, MP, V)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttröpp (MP) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:So471 av Kerstin Engle och Hillevi Larsson (båda S) och 2012/13:So243 av Kerstin Engle och Hillevi Larsson (båda S).

Ställningstagande

Många lever med ofrivillig barnlöshet, och adoption kan vara den enda lösningen för dem. Kostnaden för internationell adoption är mellan 65 000 och 155 000 kronor. Till det kommer eventuella anmälningsavgifter och resa samt vistelsetid i landet. Detta innebär att adoptionskostnaden kan bli 200 000 kronor eller mer. Efter adoptionen ersätter staten familjen med 40 000 kronor vilket ju motsvarar en mindre del av den verkliga kostnaden. Vi anser att regeringen bör se över villkoren för adoption och återkomma med förslag.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

27. Gratis sommaraktiviteter för barn, punkt 19 (S, V)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:So569 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 10 och 2012/13:Sf362 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 5.

Ställningstagande

Bristen på aktiviteter för barn till fattiga föräldrar visar sig särskilt under sommarmånaderna då skola, fritidsgårdar och andra verksamheter för barn håller stängt. Att kommunerna drar in på eller struntar i att erbjuda gratis aktiviteter för barn under sommaren kanske på kort sikt ger ett positivt resultat i budgeten, men på lång sikt riskerar barns och ungdomars brist på

meningsfull sysselsättning att leda till ökad social utslagning. Vi anser att regeringen bör låta utreda och se över kommunernas utbud av gratis sommaraktiviteter för barn i syfte att föreslå förbättringar.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

28. Unga kriminella, punkt 20 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ju403 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkandena 4 och 14.

Ställningstagande

Jag anser att unga män som lever i en miljö där det är risk för att de ska begå brott, eller komma i kontakt med dem som begår brott, ska bli ett särskilt ansvar för socialtjänsten. Detta åtagande ska gå utöver dagens åtagande att ingripa vid misstanke om barn som far illa. Det ska för socialtjänsten innebära en skyldighet att agera på ett tidigare stadium. Det ska inte krävas att den unge döms för brott för att socialtjänsten ska ingripa. Regeringen bör återkomma med förslag.

Personer som vill bryta med den kriminella gruppering de tillhör kan få problem dels genom repressalier från gruppen, dels med oförståelse från olika myndigheter. Jag anser därför att socialtjänsten bör få ett särskilt ansvar att arbeta med stöd och hjälp till personer som vill hoppa av från kriminella grupper. Hur detta ska ske bör regeringen låta utreda.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

29. Överklagande av vårdnadsutredningar, punkt 22 (SD)

av Per Ramhorn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:So589 av Margareta Larsson (SD).

Ställningstagande

Det finns skäl att ifrågasätta kvaliteten på vårdnadsutredningar. Jag anser att en felaktig vårdnadsutredning kan, för den person som inte rekommenderas, leda till ett stort ingrepp i rätten till familjeliv och till irreparabla skador. Därför ska vårdnadsutredningar anses vara myndighetsbeslut, och den enskilde ska ha rätt att begära omprövning och kunna överklaga såväl grunderna för som slutsatserna i en vårdnadsutredning. Regeringen bör vidta åtgärder.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Underlag för beräkningen, punkt 4 (V)

Eva Olofsson (V) anför:

Försörjningsstödet är samhällets yttersta skyddsnet för människor i ekonomiskt utsatta lägen. Det är tänkt som ett kortvarigt stöd, men för många människor och familjer har det inte blivit så. Enligt Socialstyrelsens Lägesrapport 2013 har andelen vuxna biståndsmottagare med långvarigt (10–12 månader) eller mycket långvarigt (tre år eller längre) ekonomiskt bistånd ökat med 2,6 respektive 2,7 procentenheter till 34,3 respektive 21,3 procent. Andelen långvariga biståndsmottagare är högst i storstadslänen. Det innebär att många barn som lever i familjer med försörjningsstöd gör det under lång tid av sin uppväxt och riskerar på så sätt att av ekonomiska skäl stängas ute från aktiviteter som många andra barn tar för självklara. Det finns därför i och för sig all anledning att se över situationen för dem som tvingas leva länge på försörjningsstöd och särskilt betona barnets rätt till en god uppväxt. Jag anser dock att problemet med långvarigt beroende av försörjningsstöd inte får sin lösning genom att personer som får försörjningsstöd ges möjlighet att börja arbeta och under vissa förutsättningar få behålla en del av försörjningsstödet. I dag tvingas människor leva på försörjningsstöd för att de är arbetslösa, och detta beror i sin tur på att vi har en starkt urholkad a-kassa som det är svårare att kvalificera sig till liksom en arbetsmarknadspolitik där människor placeras i fas 3 i stället för att erbjudas utbildning, praktik eller arbete. Jag anser för min del att det är i dessa delar det krävs insatser, och jag kommer att följa utvecklingen noga. Jag förbehåller mig rätten att återkomma.

2. Ekonomiskt bistånd vid lägre studier, punkt 7 (S, MP)

Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S) och Agneta Luttröpp (MP) anför:

En del ungdomar hamnar i unga år lite utanför samhället, och ett antal hamnar i missbruk. När dessa kämpat för att ta sig ur sitt missbruk och är drogfria men inte färdiga för heltidsstudier eller arbete kan de inte få försörjningsstöd om de vill börja läsa något eller några ämnen på komvux. Vi anser att det är motsägelsefullt att socialtjänstlagens regler innebär att man inte får studera samtidigt som man får försörjningsstöd. Det borde kunna vara möjligt att påbörja lägre studier som grundskola och gymnasieskola via t.ex. komvux och samtidigt få försörjningsstöd. Vi är dock inte beredda att reservera oss men kommer att följa utvecklingen och förbehåller oss rätten att återkomma.

3. Nationell samverkan, punkt 14 (V)

Eva Olofsson (V) anför:

Ett långsiktigt statligt grundstöd till kvinnojourerna bör införas. Jag påminner om att Vänsterpartiet i sitt budgetförslag för 2013 för utgiftsområde 9 har avsatt 200 miljoner kronor om året för det stödet.

4. Socialtjänstfrågor – förenklad behandling, punkt 23 (S)

Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S) och Gunnar Sandberg (S) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller motionsförslagen hänvisar vi till tidigare ställningstaganden i motsvarande frågor i betänkandena 2010/11:SoU10, 2010/11:SoU16 och 2011/12:SoU1. Vi vidhåller de synpunkter som framförs i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

5. Socialtjänstfrågor – förenklad behandling, punkt 23 (MP)

Agneta Luttröpp (MP) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller motionsförslagen hänvisar vi till tidigare ställningstaganden i motsvarande frågor i betänkandena 2010/11:SoU10 och 2010/11:SoU16. Jag vidhåller de synpunkter som framförs i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

6. Socialtjänstfrågor – förenklad behandling, punkt 23 (V)

Eva Olofsson (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller motionsförslagen hänvisar vi till tidigare ställningstaganden i motsvarande frågor i betänkandena 2010/11:SoU10, 2010/11:SoU16 och 2011/12:SoU3. Jag vidhåller de synpunkter som framförs i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motion väckt med anledning av proposition 2012/13:10

2012/13:So5 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar i riksnormen för försörjningsstöd.

Motion väckt med anledning av skrivelse 2012/13:52

2012/13:Kr4 av Margareta Larsson (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda landstingens övertagande av huvudansvaret för vården av spelberoende.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S):

33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla stödet till närstående.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om internetbehandling i sexualbrottsammanhang.

2011/12:So218 av Anita Brodén och Christer Winbäck (båda FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att socialtjänstlagen bör ändras så att spelmissbruk likställs med missbruk av alkohol och narkotika.

2011/12:So227 av Sara Karlsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att låta kostnader för ett internetabonnemang ingå i riksnormen för ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL, alternativt att lägga sådana kostnader utanför normen, såsom exempelvis kostnader för hemförsäkring.

2011/12:So282 av Agneta Gille och Pyyri Niemi (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att göra en ny parlamentarisk socialutredning.

2011/12:So286 av Hannah Bergstedt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att inkludera hjälp och stöd till medberoende i behandlingen av människor i missbruk.

2011/12:So289 av Barbro Westerholm (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om säkerställandet av rätten till skyddat boende för pojkar och unga män som utsätts för hedersrelaterat våld.

2011/12:So300 av Thomas Finnborg och Margareta Pålsson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inhemska adoptioner av familjehemsplacerade barn.

2011/12:So309 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en nationell hjälptelefonlinje för personer som är i riskzonen för att begå sexuella övergrepp mot barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt kunskapscentrum med syfte att sprida och öka kunskapen om förövare av sexualbrott mot barn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att erbjuda internetbaserad behandling för personer som är i riskzonen för att begå sexuella övergrepp mot barn.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer som dömts för sexualbrott mot barn och barnpornografibrott bör hindras från att utöva verksamhet som inbegriper regelbunden kontakt med barn.

2011/12:So325 av Andreas Carlson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att undersöka på vilket sätt föräldraskapet kan uppvärderas.

2011/12:So341 av Ewa Thalén Finné (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över rätten till offentligt biträde inför beslut i socialnämnden.

2011/12:So352 av Eva-Lena Jansson och Matilda Ernkrans (båda S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förebyggande och rådgivande insatser för män.

2011/12:So372 av Ann-Christin Ahlberg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att alla kommuner inrättar kvinnojou-
rer och säkerställer att det finns skyddat boende för våldsutsatta kvinnor.

Avseende skyddat boende för våldsutsatta kvinnor.

2011/12:So373 av Ann-Christin Ahlberg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om att se över möjligheten att arbeta med insatser för att
utveckla fler mansjourer eller andra stödinsatser för män för att förhindra
våld mot kvinnor.

2011/12:So384 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om betalningsansvaret för placeringen av villkorligt frigivna miss-
brukare på behandlingshem.

2011/12:So397 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om att se över möjligheten att låta socialtjänstlagen omfatta även
spelmissbrukare.

2011/12:So399 av Åsa Lindestam (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om att ge möjlighet till föräldrautbildning.

2011/12:So405 av Andreas Norlén och Cecilia Magnusson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om att överväga möjligheten att genom försöksverksamhet i Öster-
götland och Göteborg ta vara på de österrikiska erfarenheterna av interven-
tionscentrum mot våld i nära relationer.

2011/12:So427 av Jan-Evert Rådström m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om möjligheterna till adoption för äldre föräldrar.

2011/12:So431 av Elisabeth Svantesson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om att förändra socialtjänstlagen.

2011/12:So438 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om att offentligt finansierad familje- och relationsrådgivning ska
verka för att fler relationer blir långsiktigt hållbara.

2011/12:So467 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att internetuppkoppling bör ingå i riksnormen för försörjningsstöd.

2011/12:So471 av Kerstin Engle och Hillevi Larsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över villkoren för adoptioner.

2011/12:So497 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Gunilla Nordgren (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av samverkan mellan myndigheter och kommuner i syfte att stävja och motverka våld i nära relationer.

2011/12:So519 av Emma Henriksson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av hur kommunerna i dag erbjuder föräldrautbildning.

2011/12:So521 av Lena Hallengren m.fl. (S):

53. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om socialtjänstens åtagande när det gäller spelmissbruk.

2011/12:So546 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av regelverket för ekonomiskt bistånd vid lägre studier.

2011/12:So556 av Otto von Arnold (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en särskild nämnd som behandlar brott begångna av barn under 15 år.

2011/12:So566 av Eva Olofsson m.fl. (V):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en bred parlamentarisk utredning bör tillsättas med uppdrag att se över hela socialtjänstlagen.

2011/12:So569 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över kommunernas utbud av gratis sommaraktiviteter för barn i syfte att föreslå förbättringar.

2011/12:So573 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser mot spelberoende.

2011/12:So587 av Solveig Zander (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skadestånd från Brottsoffermyndigheten inte ska räknas som inkomst och därmed medföra en minskning av försörjningsstöd som erhålls genom socialtjänstlagen.

2011/12:So589 av Margareta Larsson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om omprövning och överklagande av vårdnadsutredningar.

2011/12:So604 av Adnan Dibrani m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att kartlägga hur det går för dem som lämnar skyddat boende.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om flickors och unga kvinnors möjligheter och rätt till ett normalt liv efter ett liv i skyddat boende.

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att datorer m.m. ska ingå i riksnormen för försörjningsstöd.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om dilemmat kring att äga en bostadsrätt och behovet av stöd från socialtjänsten.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om problematiken kring långvarigt beroende av försörjningsstöd.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om pilotprojekt när det gäller hemstöd för ensamstående föräldrar.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förslaget om en fungerande familjerådgivning.

2011/12:So663 av Solveig Zander (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att starta en försöksverksamhet med invånartjänst.

2011/12:Kr277 av Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder i samband med en omreglering av spelmarknaden.

2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S):

39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om spelmissbruk.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP):

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behov av professionalisering av stödet till brottsoffer.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kriscentrum för män.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skärpning av 5 kap. 11 § socialtjänstlagen.

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S):

45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka frivilligorganisationernas möjligheter att stödja och hjälpa brottsutsatta.
50. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett utvecklat stöd till närstående.
51. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja tjejjourer på nätet.
74. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av tillgång till skyddat boende för dem som utsätts för hedersvåld och hedersförtryck.

2012/13:Ju380 av Carina Ohlsson m.fl. (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att socialtjänstlagen bör ses över för att på ett bättre sätt inkludera hedersrelaterat våld och hot och hur de som utsätts för detta ska garanteras stöd och skydd.

2012/13:Ju403 av Agneta Börjesson m.fl. (MP):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att socialtjänsten ska få ett förtydligt uppdrag att arbeta för att förhindra unga män från att begå brott.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunernas socialtjänst ska få ett särskilt ansvar för att arbeta med avhopp från organisationer som rekryterar dömda eller personer som riskerar att bli dömda för brott.

2012/13:C386 av Margareta Larsson (SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att socialtjänsten alltid ska ta beslut om bistånd utifrån barnets bästa.

2012/13:Sf362 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över kommunernas utbud av gratis sommaraktiviteter för barn i syfte att föreslå förbättringar.

2012/13:Sf368 av Arhe Hamednaca m.fl. (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att utöka normen för försörjningsstöd.

2012/13:So243 av Kerstin Engle och Hillevi Larsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över villkoren för adoptioner.

2012/13:So245 av Arhe Hamednaca (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att definiera och kvalitetssäkra yrkesrollen för familjerådgivare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa rimliga avgifter för familjerådgivning.

2012/13:So249 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om spelberoendet.

2012/13:So251 av Pyry Niemi m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att tillsätta en ny parlamentarisk socialtjänstutredning.

2012/13:So261 av Eva-Lena Jansson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ideellt skadestånd.

2012/13:So267 av Eva Olofsson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur tillsynen över kommunernas insatser för våldsutsatta kvinnor och barn som har bevittnat våld ska kunna förbättras inom ramen för en ny myndighet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att göra en samlad översyn av kommunernas möjligheter att erbjuda boenden till personer som utsatts för våld i nära relationer samt lägga fram förslag till lämpliga åtgärder.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att självmord som misstänks ha genomförts efter hot och påtryckningar i en hedersrelaterad kontext ska omfattas av utredningsförfarandet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att dödsfall som har inträffat utomlands bör omfattas av utredningsförfarandet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att försök till dråp och mord ska omfattas av utredningsförfarandet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att familjerådgivningen ska vara skyldig att lämna de uppgifter som behövs för en utredning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen eller någon annan lämplig myndighet i uppdrag att kontinuerligt genomföra frågeundersökningar om förekomsten av mäns våld mot kvinnor.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge i uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram riktlinjer för socialtjänstens arbete med mäns våld mot kvinnor, samkönat partnervåld och hedersrelaterat våld.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om skyddat boende för personer som utsatts för eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur situationen kan underlättas för våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska ingå en indikator om tillgänglighet för kvinnor med funktionsnedsättning i Socialstyrelsens öppna jämförelser av kommunernas insatser för våldsutsatta kvinnor.

2012/13:So279 av Lars-Axel Nordell (KD):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att ändra betalningsansvaret för placering av villkorligt frigivna missbrukare på behandlingshem.

2012/13:So290 av Hannah Bergstedt (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att inkludera hjälp och stöd till medberoende i behandlingen av människor i missbruk.

2012/13:So304 av Christer Winbäck (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en parlamentarisk utredning om prioriteringsprinciper inom omsorgerna.

2012/13:So306 av Billy Gustafsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en handlingsplan mot sexuella övergrepp mot barn.

2012/13:So307 av Sara Karlsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kostnader för ett internetabonnemang bör ingå i riksnormen för ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL, alternativt läggas utanför normen, som exempelvis kostnaden för hemförsäkring.

2012/13:So318 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av socialtjänstlagen så att kvinno- och mansjourerna får långsiktiga villkor för sin verksamhet.

Avseende mansjourerna får långsiktiga villkor för sin verksamhet.

2012/13:So325 av Anna Wallén och Arhe Hamednaca (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skyddade boenden.

2012/13:So339 av Phia Andersson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barnbidrag inte ska ingå i beräkningsunderlaget för kommunalt försörjningsstöd.

2012/13:So355 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder mot hedersrelaterat våld och förtryck.

2012/13:So369 av Bino Drummond (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inhemska adoptioner av familjehemsplacerade barn.

2012/13:So372 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en översyn av socialtjänstlagen bör göras i syfte att förenkla för den enskilde att ta del av servicetjänster.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att socialtjänstlagen behöver moderniseras för att ge kommunerna förutsättningar att förenkla sin service till enskilda medborgare och därmed ge människor större möjligheter till egenmakt och inflytande över sitt liv.

2012/13:So437 av Jan-Evert Rådström m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten till adoption utan maxgräns på ålder för föräldrar.

2012/13:So462 av Carina Ohlsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka kunskapen om och stärka stödet till våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning eller missbruksproblem.

2012/13:So482 av Magnus Ehrencrona (MP):

Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med ett förslag om hur spelberoende kan skrivas in i socialtjänstlagen.

2012/13:So492 av Solveig Zander (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa mäns våld mot kvinnor.

2012/13:So498 av Mats Gerdau (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta inhemska adoptioner.

2012/13:So530 av Jan-Olof Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av lagen gällande ekonomiskt bistånd vid studier på lägre nivå.

2012/13:So531 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över begreppet ”skäligen levnadsstandard”.

2012/13:So540 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att regeringen återkommer med förslag om en förändrad konstruktion av riksnormen för försörjningsstöd.

2012/13:So541 av Magnus Ehrencrona och Agneta Luttröpp (båda MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning kring om inhemska adoptioner bör komma i fråga i större utsträckning utifrån ett barnperspektiv.

2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunernas och socialtjänstens ansvar att ha kunskap och kompetens inom frågor som rör skam- eller hedersrelaterat våld och förtryck.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur en nationell skyddspott kan utformas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skärpning av socialtjänstlagens skrivning (5 kap. 11 §) om stöd till våldsutsatta kvinnor.

2012/13:So545 av Anders Sellström (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över riksnormen för försörjningsstöd med syftet att den ska inbegripa persondator och internetuppkoppling.

2012/13:So557 av Lena Hallengren m.fl. (S):

53. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ekonomiskt bistånd (socialbidrag).

56. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell handlingsplan för spelförebyggande arbete.

2012/13:So584 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att se över regelverket kring inhemska adoptioner.

2012/13:So594 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta internationellt för att öka möjligheterna för samkönade par att få genomföra internationella adoptioner.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka möjligheterna för ensamstående, oavsett kön, att få genomföra internationella såväl som inhemska adoptioner.

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personalen på socialtjänsten, Försäkringskassan och andra institutioner fortsätter att utbildas och fortbildas för att höja sin hbtq-kompetens.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kvinnojourer ska uppmuntras att ta emot transsexuella kvinnor och höja sin kompetens att bemöta lesbiska som blivit misshandlade av sin partner.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om manliga hbtq-personers behov av skyddat boende.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige via Myndigheten för internationella adoptioner och i olika internationella sammanhang bör arbeta för ökade möjligheter till adoptioner för hbtq-personer.

2012/13:Kr229 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att satsa på förebyggande åtgärder och öka stödet för personer som är spelberoende.

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att tydliggöra vilken huvudman som bär ansvaret för behandling av spelberoende.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ökat stöd till behandlingen av spelberoende.

2012/13:Ub281 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en särskild kommission bör utses med uppgift att i Sverige på nytt utreda ofullständigt utredda fall där misstanke om hedersmord maskerade som olyckor, balkongflickor eller s.k. vanliga självmord kan föreligga.

2012/13:Ub474 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör främja mellankommunala samarbeten som syftar till att ge kvinnor och barn som brutit upp från våld i nära relationer ett eget boende.

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inrättandet av särskilda hedersjourer som är särskilt anpassade för arbetet med att ge stöd och skydd för dem som försöker bryta sig loss från hederskulturer.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer som lyckats bryta sig loss från ett liv under hedersrelaterat förtryck av socialtjänsten tilldelas kontaktpersoner som ska ge fortsatt stöd i etablerandet av ett självständigt liv.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 23

Motion	Motionärer	Yrkanden
23. Socialtjänstfrågor – förenklad behandling		
2011/12:Ju359	Morgan Johansson m.fl. (S)	34
2011/12:So218	Anita Brodén och Christer Winbäck (båda FP)	
2011/12:So286	Hannah Bergstedt (S)	
2011/12:So309	Jan Lindholm (MP)	1–4
2011/12:So325	Andreas Carlson (KD)	
2011/12:So352	Eva-Lena Jansson och Matilda Ernkrans (båda S)	2
2011/12:So372	Ann-Christin Ahlberg (S)	i denna del
2011/12:So373	Ann-Christin Ahlberg (S)	
2011/12:So384	Lars-Axel Nordell (KD)	
2011/12:So397	Anna-Lena Sörenson m.fl. (S)	
2011/12:So399	Åsa Lindestam (S)	
2011/12:So427	Jan-Evert Rådström m.fl. (M)	
2011/12:So519	Emma Henriksson (KD)	
2011/12:So521	Lena Hallengren m.fl. (S)	53
2011/12:So556	Otto von Arnold (KD)	
2011/12:So573	Cecilia Widegren (M)	
2011/12:So658	Magnus Ehrencrona m.fl. (MP)	11
2011/12:Kr297	Berit Högman m.fl. (S)	39
2012/13:Ju249	Maria Ferm m.fl. (MP)	36 och 37
2012/13:Ju373	Morgan Johansson m.fl. (S)	74
2012/13:So267	Eva Olofsson m.fl. (V)	2, 5–10 och 12
2012/13:So279	Lars-Axel Nordell (KD)	12
2012/13:So290	Hannah Bergstedt (S)	1
2012/13:So306	Billy Gustafsson (S)	
2012/13:So318	Penilla Gunther (KD)	i denna del
2012/13:So325	Anna Wallén och Arhe Hamednaca (båda S)	
2012/13:So437	Jan-Evert Rådström m.fl. (M)	
2012/13:So482	Magnus Ehrencrona (MP)	
2012/13:So492	Solveig Zander (C)	
2012/13:So542	Gunvor G Ericson m.fl. (MP)	8
2012/13:So557	Lena Hallengren m.fl. (S)	53
2012/13:So594	Agneta Luttröpp m.fl. (MP)	1
2012/13:So595	Helena Leander m.fl. (MP)	20